

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 forkastedes, idet 51 stemte for, 53 imod.

Ændringsforslag nr. 2 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

23) Anden behandling af lovforslag nr. L 65: Forslag til lov om undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste.

Af justitsministeren (Frank Jensen).
(Fremsat 28/10 98. Første behandling 12/11 98. Betænkning 20/5 99).

Der var stillet 7 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg gør opmærksom på, at der er omdelt et retselsblad til betænkningen.

Forhandling

Jacob Buksti (S):

I Socialdemokratiet er vi meget tilfredse med, at det nu ser ud til, at der kan gennemføres en gennemgribende og bredt anlagt undersøgelse af Politiets Efterretningstjeneste. Vi er også tilfredse med, at der både gennemføres en bredt anlagt historisk undersøgelse og en undersøgelse af de retlige forhold.

Vi er også tilfredse med, at undersøgelsen i princippet dækker hele perioden fra 1945 og til den kolde krigs afslutning, plus hvad der i øvrigt måtte være af interesse.

Jeg finder derfor, at det er positivt, at der her i salen kan samles et flertal for denne undersøgelse. Jeg er glad for, at der er partier, der ser ud til at vise det nødvendige mod og en tilpas politisk spændstighed, og jeg vil derfor også benytte lejligheden til at sige tak til Kristeligt Folkepartis formand, hr. Jann Sjursen, til SF's formand, hr. Holger K. Nielsen, og til Enhedslistens ordfører, hr. Søren Søndergaard, som alle har vist et særdeles konstruktivt samarbejde i denne sag, hvor regeringen i øvrigt allerede tidligt har sagt, at man ville være lydør.

Når det er sagt, skal jeg ikke lægge skjul på, at det til gengæld er noget af en deprimerende oplevelse at se, hvordan de borgerlige partier og ikke mindst de store borgerlige partier opfører sig i denne sag. Ikke så meget Det Konservative Folkeparti, for Det Konservative Folkeparti har sådan set hele tiden sagt, at man syntes, det var en dårlig idé med en undersøgelse.

Derimod er vi altså noget forundret over, hvad partiet Venstre egentlig vil, ikke forstået på den måde, at vi egentlig har været i tvivl om, hvad man vil. Man har nemlig aldrig villet noget som helst. Men det, som gør os forundret, er, at vi aldrig kan finde ud af hvorfor, fordi man undervejs i processen har produktudviklet sit nej i en stil og en grad, så vi har svært ved at se, hvad det produktudviklede nej egentlig indeholder.

Hver eneste gang, vi har haft forhandlinger, har man flyttet målet og anvendt en ny argumentation. Før førstebehandlingen sagde man, at vi bare skulle have en bred historisk undersøgelse. Under førstebehandlingen spurgte jeg op til flere gange Venstres ordfører, om man ville tilslutte sig sådan en. Da fik jeg at vide, at der ville være hundredeogsytten problemer, hvis man stillede op med sådan en, og nu kan

jeg forstå igen, at det er sådan en, man i givet fald skal have.

Jeg synes, det er en skam, at en række af de borgerlige partier tilsyneladende ikke viser det nødvendige ansvar at stå bag denne her undersøgelse, så man kunne få en bred tilslutning til en undersøgelse, som man på lignende måde har haft både i Norge og Sverige.

Men når det er sagt, vil jeg gerne sige, at jeg selv synes, det er en god dag for folkestyret, når der er partier, der viser det nødvendige mod.

Så skal jeg bare for en ordens skyld af hensyn til de sidste detaljer i forslaget bede om, at forslaget går til fornyet udvalgsbehandling mellem anden og tredje behandling.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg kan meddele, at Venstre vil undlade at stemme til ændringsforslagene. Vi ønsker herved at tilkendegive, at vi ikke ønsker at have lod eller del i den undersøgelse, som vi finder er et misfoster. Som den nu er formuleret, har den jo også indbygget konfliktstof, og vi tror i øvrigt, det kan blive svært at finde nogle medlemmer til denne kommission, som er uvildig, al den stund man ikke har måttet have en holdning, som man har udtalt sig offentligt om, hvis man vil med i den undersøgelseskommission.

Om arbejdet i øvrigt vil jeg henvise til, hvad jeg også sagde generelt om lovkvallitet. Det er ganske enkelt for dårligt, at man fra Justitsministeriets side skal være 3-4-5 måneder om at besvare spørgsmål i forslag, man selv så brændende har ønsket sig og allerede annoncerede i august.

Når vi stemmer imod det samlede lovforslag, er det jo, som det var i august, som det var i september og oktober og har været hele tiden, fordi vi ikke ønsker dette lovforslag. Vi ønsker ikke denne retlige undersøgelse. Det vidste ministeren allerede, jeg tror den 26. august, og ved at fremsætte forslaget valgte ministeren side. Det er ministerens ret, men så nytter det ikke noget at komme og være fornærmet nu. Ministeren valgte venstrefløjen som sine allierede. Det var det parlamentariske grundlag. Undersøgelsen bliver derefter. Det bliver venstrefløjens undersøgelse.

Ministeren havde mange gode argumenter for et år siden for, at vi ikke skulle have en undersøgelse. De argumenter og kendsgerninger er stadig til stede. Folk er døde. Papirerne er makuleret. Det hele bliver et rod. Man forhindrer Wandler Pedersen-udvalget i at arbejde

videre med det, jeg ellers troede vi var enige om alle sammen, nemlig en PET-lov.

Så har jeg bemærket i pressen, at justitsministeren har forsøgt sådan udadtil at lade som om – og jeg forstod det også på hr. Buksti nu – at vi skulle have skiftet mening undervejs. Nej, vi har hele tiden haft præcis den samme holdning til det lovforslag, som vi har i dag, nemlig at vi er lodret imod det lovforslag, og det har været det, vi under de møder, som ministeren har indkaldt til, bestandig har sagt. Vi vil ikke have det lovforslag, hvor man nærmest sætter politiet under tiltale, uden at der er de fornødne retsgarantier, samtidig med at venstrefløjens aktivister kan komme og gå, som det passer dem, komme med håndplukkede dokumenter, som det passer dem, i det, man kalder en historisk undersøgelse. Det bliver en undersøgelse med halve sandheder.

Så må jeg sige, at jeg i de sidste dage har oplevet noget meget mærkværdigt i Retsudvalget. Efter at der nu har kunnet stilles spørgsmål i 5-6 måneder, planter justitsministeren selv et spørgsmål i Retsudvalget om, at der nu skal gives svar på, hvem man har ladet sig rådføre af, da man traf beslutning om undersøgelsen. Man har pudsigt nok ladet sig rådføre af en højesteretsdommer, der nu skal holde for og bringes ind i arbejdet. Det er en meget mærkværdig fremgangsmåde først selv at plante et spørgsmål – jeg kan godt huske, at sådan noget er sket tidligere – og derefter altså på den måde offentligt tilkendegive en højesteretsdommers forhåndstilkendegivelse i en sag, hvor der skal nedsættes en kommission. Det er altså nogle år siden, man har set noget lignende, og jeg må tage stærkt afstand fra, at man i den grad bruger en højesteretsdommer til nu at øve pres i sagen.

Som sagt, denne undersøgelse bliver de halve sandheders undersøgelse. Man har forsøgt at få det til at se ud, som om man har imødekommet en masse ønsker fra Venstres side om en historisk undersøgelse. Det er jo ikke det, der er tale om. Det er tale om en retlig undersøgelse, hvor historikere skal foretage retlige vurderinger, og så er der altså nogle venstrefløjsaktivister, og hvis der skulle være nogle tidligere landsforrædere, der vil udtale sig, så kan de komme og gå, som de vil. Det er jo ikke en historisk undersøgelse. Det er nogle partsindlæg. Det er ganske smart lavet af venstrefløjen, som jeg også bemærker ikke ønsker nogen undersøgelse af ar-

bejderbevægelsens indsats under den kolde krig.

Det hele bygger på et pres fra venstrefløjens. Det ved vi. Det synes vi ministeren skulle sige ærligt, for det dér med, at der er skabt tvivl om 1968-erklæringen, er jo ikke sandt. Det har været diskuteret masser af gange her i Folketinget, og et flertal har sagt, hvad man mente om det. Den sag er jo stendød. Det er jo ikke stenene, der skal vendes, for de er blevet vendt for længst her i Folketinget den ene gang efter den anden.

Nej, det er justitsministeren selv, der har været ude at rejse en sigtelse over for nogle, man kan næsten sige navngivne medarbejdere i PET ved at sige, at de har handlet lodret i strid med regeringserklæringen.

Hvad ved justitsministeren om det? Det er jo en sigtelse, der er lige så ubegrundet som i de sager, hvor der kommer ubegrundede anmeldelser til politimesteren, og hvor politimesteren, fordi der ikke er beviser i sagen, afviser. Sådanne mistanke burde også afvises her.

Hvis justitsministeren i øvrigt mener, at der er urent trav i Politiets Efterretningstjeneste, er der ikke andet at sige, end at det er justitsministerens ansvar. Det henhører under justitsministeren. Hvis Frede Farmand har været PET-agent – hvad vi overhovedet ikke ved om han har – og har lavet noget, han ikke må, så synes vi ærlig talt, at justitsministeren for længst skulle have taget fat om den sag eller gået ud og sagt, at Frede Farmand overhovedet ikke har noget at skulle have sagt i Politiets Efterretningstjeneste. Ved sin tavshed om det nutidige arbejde i PET har justitsministeren været med til at mistænkeliggøre arbejdet. Det må vi også tage afstand fra.

Summa summarum: Det her bliver venstrefløjens halve sandheder, og vi frygter, at man også med denne undersøgelse vil dække over den passivitet, man i de senere år har udvist, hvor man ikke har turdet gå løs på tidligere Stasiagenter. Man har undskyldt sig med, at man ikke har papirerne. Men vi kan jo se, at historikere og journalister har haft adgang til arkiverne. Vi synes, justitsministeren skulle have gjort noget ved det for længst. Justitsministeren skulle have passet sit arbejde i denne her sag i stedet for at forfølge spøgelse, der er 30 år gamle.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det, der får mig til at tage ordet på dette tidspunkt under debatten, er, at Venstres ordfører nærmest forsøger at skabe et billede af, at jeg som justitsminister skulle have forsøgt at hvidvaske eller beskytte mig selv, at skubbe en højesteretsdommer foran mig.

Alt det ved fru Birthe Rønn Hornbech jo godt ikke er rigtigt. At jeg i forbindelse med regeringens overvejelse om behovet for en bagudrettet undersøgelse lod mig rådgive også af højesteretsdommer Hugo Wendler Pedersen i hans egenskab af formand for det lovforberedende udvalg, som jeg på regeringens vegne nedsatte i foråret sidste år, ja, det skyldes jo det spørgsmål, som også fru Birthe Rønn Hornbech trækker frem nu: Var der grundlag for en bagudrettet undersøgelse? Kunne den instruks, som blev givet af PET's daværende chef i december måned 1968, berettige en bagudrettet retlig undersøgelse? Det er jo et meget vigtigt spørgsmål. Fru Birthe Rønn Hornbech mener, at hun besidder så stor indsigt, så stor sagkundskab, at hun kan konkludere her fra Folketingets talerstol, at det kunne den ikke berettige.

Jeg lod mig rådgive af den person, som jeg mener på nuværende tidspunkt historisk set har haft den største mulighed for at gøre sig bekendt med de dokumenter, som knytter sig til Politiets Efterretningstjeneste og dens regulering, og det er netop højesteretsdommer Hugo Wendler Pedersen. Ham lod jeg mig rådgive af, fordi det kunne være nødvendigt at have en, der havde været igennem hele efterretningstjenestens periode – i hvert fald i sit eget tankesæt – og med baggrund også i hans adgang til dokumenter.

De oplysninger om, at jeg lod mig rådgive af Hugo Wendler Pedersen, er ikke noget, jeg har lagt frem, før der var markeret et flertal i Folketinget for en undersøgelse. Jeg har ikke brugt den oplysning til at presse noget igennem i forhold til offentligheden.

Det spørgsmål blev først stillet, efter at der var klarhed over, at der ville være et flertal i Folketinget for en undersøgelse. Jeg har besvaret det spørgsmål. Jeg har besvaret det spørgsmål også efter en kontakt til den pågældende højesteretsdommer, der har beskrevet, at de svar, der er afgivet, er fuldstændig i overensstemmelse med sandheden. Er det ubehageligt for fru Birthe Rønn Hornbech, at der er en højesteretsdommer, der har sagt, at den instruks og det dokument, som PET-chefen kom til mig

med i august måned, rejste alvorlige spørgsmål, som kun kunne besvares med en bagudrettet undersøgelse, siden fru Birthe Rønn Hornbech her i dag bliver så voldsom, bliver så aggressiv i sit tonefald over for mig? Det spørgsmål stiller jeg mig selv.

Jeg forstår godt, hvis det er ubelejligt for fru Birthe Rønn Hornbech, at en højesteretsdommer, som er den, der mest grundigt har været inde i PET-sagen i nyere tid, har sagt, at det her rejser alvorlige spørgsmål, når fru Birthe Rønn Hornbech har bygget hele sin argumentation op på, at der ikke var noget grundlag.

Der er ingen, der kender sandheden om det her. Jeg har ladet tvivlen komme til udtryk i forhold til den debat om PET, der har stået på nu i over et år, og sagt: Den tvivl kan vi ikke lade stå. Vi må have det undersøgt inden for en ordentlig og grundig retssikkerhedsmæssig ramme. Det er det, jeg har bestræbt mig på i det år, der er gået, også at sikre den største parlamentariske tilslutning til. Det er ikke lykkedes, det beklager jeg dybt, men jeg mener ikke, at forklaringen på det forhold skal søges i mit engagement. Jeg søger at få et bredt flertal.

Første næstformand (Birte Weiss):

Fru Elisabeth Arnold for en kort bemærkning til fru Birthe Rønn Hornbech.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Fru Birthe Rønn Hornbech har selvfølgelig ret, når hun siger, at Venstre altid har været imod dette lovforslag. Men Venstre har jo ikke altid været imod en undersøgelse. Der var jo nogle dage i slutningen af august måned sidste år, hvor Venstre åbenbart i et ubevogtet øjeblik faktisk gik ind for en undersøgelse, først en undersøgelse for lukkede døre og derefter en undersøgelse for åbne døre, fordi det hele skulle frem.

Så i løbet af et par dage vendte Venstre 180 grader og sagde: Nej, vi vil slet ikke have en undersøgelse, og det standpunkt har Venstre så holdt lige siden. Man må dog sige, at der virkelig har været konsistens i den holdning.

Men jeg synes da trods alt, at Venstre skylder offentligheden at fortælle, at man har skiftet mening, fra det første gang blev klart, at justitsministeren ønskede en undersøgelse. At man så har været imod det aktuelle lovforslag, er selvfølgelig blot en bekræftelse af, at man nu engang har indtaget det fejlagtige standpunkt om

at være imod, og så kan man lige så godt blive ved med at have det.

Men Venstre har faktisk på et tidspunkt været for en undersøgelse.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Venstrefløjens aktivister kan komme med håndplukkede dokumenter, siger fru Birthe Rønn Hornbech. Jamen de dokumenter, som Politiets Efterretningstjeneste ligger inde med, skal da også inddrages. Og fru Birthe Rønn Hornbech ved jo, at Politiets Efterretningstjeneste stjæl med arme og ben fra lovlige politiske organisationer, bl.a. den, jeg var medlem af. De stjæl det hele. De kopierede det hele: korrespondancemapper, medlemslister, abonnementskartoteker, stillerlister, hvad som helst, alt blev kopieret. Det kan jo bare blive inddraget. Det er ikke noget problem.

Så siger fru Birthe Rønn Hornbech, at der ikke kommer nogen retslig undersøgelse af venstrefløjens. Jamen den har da forhåbentlig været der, og hvis der kommer nye oplysninger frem i forbindelse med denne her undersøgelse, kan det jo i øvrigt føre til en retslig undersøgelse. Det fremgår fuldstændig tydeligt.

Men den har da forhåbentlig været der. Jeg går da ud fra, at når man har overvåget organisationer i hoved og bagdel, så har man gjort det, fordi man i hvert fald havde en mistanke om, at disse organisationer gjorde noget ulovligt, og jeg går ud fra, at hvis man havde fået bekræftet, at de gjorde noget ulovligt, så havde man slæbt dem for en domstol.

Eller antyder fru Birthe Rønn Hornbech virkeligt, at Politiets Efterretningstjeneste har ladet ulovligheder foregå uden at gøre noget ved det? Er det det, fru Birthe Rønn Hornbech antyder?

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg tror, når man hører fru Birthe Rønn Hornbech, at man i hvert tilfælde må konstatere, at det er godt, at fru Birthe Rønn Hornbech er gået ind i politiet og ikke i udenrigstjenesten, for sådan ligefrem diplomatiske vendinger kan man jo ikke sige, det er.

Jeg synes, det er stærk tobak at stå heroppe og sige, at det her bare er en undersøgelse af hensyn til venstrefløjens, som vi fra regeringens side skulle have ligget vandret i luften for. Det vil jeg gerne sige.

Jeg synes også, det er bemærkelsesværdigt, at en række af de meget stærke udfald, Venstres ordfører kommer med her, må bygge på, at man enten ikke har læst forslaget eller ikke har gidet sætte sig ind i det. Det er jo ikke korrekt, at arbejderbevægelsen ikke er omfattet. Det er faktisk sådan, at den netop er omfattet, hvis man ellers læser, hvad det går ud på.

Så er der noget, der halter i logikken. Jeg kan ikke forstå, hvordan fru Birthe Rønn Hornbech er i stand til at konstatere, at hvis PET har lavet noget, man ikke måtte, så var det justitsministerens ansvar at anlægge en straffesag, og samtidig sige, at venstrefløjen, som der ikke er konstateret noget på, skal undersøges både i den ene og den anden del af kroppen.

Hvordan kan det være, at fru Birthe Rønn Hornbech siger, at man ikke skal forfølge spørgsmål, der er mere end 30 år gamle, og så derefter gør det i forhold til venstrefløjen? Det hænger da ikke sammen.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jeg kan godt forstå, at justitsministeren med det samme føler sig ramt. Jeg synes også, det er en meget ufin konstruktion, at man i den grad benytter en højesteretsdommers udsagn. Jeg synes endda, det er meget ubehageligt. Det er jo også helt tydeligt, at når det spørgsmål bliver stillet, lige inden der bliver lukket for spørgsmål, er det stillet på en sådan måde, at det kan ses, at man kender svaret, når man stiller det. Spørgsmålet er jo ganske enkelt plantet, og jeg ved godt, at justitsministeren har været meget ivrig efter, at det her spørgsmål skulle stilles.

Så må jeg sige til fru Elisabeth Arnold, at det beror på en erindringsforskydning, at jeg på noget tidspunkt skulle have udtalt mig for en undersøgelse. Men det er rigtigt, at jeg på et meget tidligt tidspunkt sagde, at jeg ikke fattede, at De Radikale kunne gå ind for lukkede døre, for dér troede jeg, vi var enige i Udvalget for Forretningsordenen om den generelle lov om kommissioner: at der skulle være åbne døre.

Jeg må altså fastholde over for hr. Søndergaard, at det her bliver håndplukkede dokumenter. Det er jo det, der er det mærkværdige ved det, eftersom forslaget nu med ændringsforslagene fastslår, at når det drejer sig om undersøgelser mod PET, så gælder der vidnepligt og pligt til at aflevere dokumenter, men når det drejer sig om partierne – på venstrefløjen, må man formode – er det hele frivilligt.

Så kan man komme og gå, som det passer en. Det er da helt utroligt, som det lovforslag er kommet til at se ud.

Så må jeg altså også sige til dem, der hævder, at man da må have undersøgt venstrefløjen for længst, at vi ved, at statsministeren her i spørgetiden har været meget passiv, for ikke at sige nejsiger til spørgsmålet om at få undersøgt Stasiarkiverne og har haft alle mulige undskyldninger.

Med hensyn til AIC skal jeg sige til hr. Buksti: Det er muligt, at jeg udtrykte mig uklart, men jeg henviste til Enhedslistens dagsorden, som vi netop har stemt ned, hvor der pudsigt nok ikke nævnes AIC.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det er simpelt hen ikke ordentligt arbejde af fru Birthe Rønn Hornbech pludselig at begynde at kalde det ufint, at der bliver rejst et spørgsmål til en minister i en almindelig lovgivningsproces, at begynde at sammenligne det med en tidligere sag, som der i øvrigt er fældet dom i for at blokere for Ombudsmandens muligheder for at være kompetent ved at stille spørgsmål, og drage det ind i forbindelse med, at der i den her sag bliver stillet spørgsmål om, hvem der har rådgivet ministeren. I hele den her proces er det indgået i debatten, at jeg skulle være historieløs på grund af min alder, som desværre kun er 38 år, da jeg jo kun var 7 år i perioden for kerne-spørgsmålet her. Fru Birthe Rønn Hornbech har jo ikke følt sig for fin til at bruge min alder i argumentet om, at det vel må skyldes den unge justitsminister, at der overhovedet er kommet det her lovforslag.

Da det har været et kernepunkt for Venstre og ikke alene fru Birthe Rønn Hornbech, men også den tidligere formand for Venstre, hr. Uffe Ellemann-Jensen, har brugt det i tale og i skrift i mange sammenhænge, synes jeg, det er på sin plads, at det kommer frem, at jeg, inden jeg traf min beslutning, lod mig rådføre af den person, som er udpeget til at sidde som formand for det udvalg, som fru Birthe Rønn Hornbech bakker op om, nemlig Wendler Pedersen-udvalget.

Ansvar for min egen beslutning ligger naturligvis helt og holdent hos mig selv, men det har da betydning i forhold til den debat, som fru Birthe Rønn Hornbech selv har været med til at føre, om, at der ikke er noget grundlag. Alt kan jo forklares med baggrund i instruktionen i 1968. Dér er det vigtigt at holde fast i, at det ikke alene er mig og regeringen, men altså også

højesteretsdommer Hugo Wendler Pedersen, som siger, at det kan man ikke umiddelbart forklare. Det rejser alvorlige spørgsmål. Kan det ikke gøre indtryk? Jeg synes ikke, fru Birthe Rønn Hornbech normalt afstår fra at bruge ting, der kommer fra domstolsverdenen, med hensyn til at lade sig selv overbevise om, at tingene måske ikke umiddelbart er så klare, som de synes.

Jeg skal også henlede opmærksomheden på, at hr. Frank Poulsen, tidligere præsident for Sø- og Handelsretten, også har været brugt til at forklare, at der ikke var noget grundlag for undersøgelsen med baggrund i regeringserklæringen i 1968. Derfor synes jeg igen, det er vigtigt at fastholde over for Sø- og Handelsrettens forhenværende præsident, at der altså her er en højesteretsdommer, som aktuelt sidder med vurderingen af grundlaget for efterretningstjenestens virksomhed, og hvordan Folketinget i fremtiden kunne lave en lovgivningsmæssig regulering.

Derfor synes jeg stadig væk, vi skulle prøve at skrælle det dér væk. Fru Birthe Rønn Hornbech ved jo godt, hvad svaret ville være på det spørgsmål, al den stund jeg selv har redegjort for det over for fru Birthe Rønn Hornbech på et tidligere tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Fru Birthe Rønn Hornbech forklarede for et øjeblik siden fra Folketingets talerstol, at hun henviste til Enhedslistens vedtagelse, som vi havde behandlet tidligere på dagen, hvor Stasi ikke havde været nævnt, men jeg opfordrer så fru Birthe Rønn Hornbech til at læse den pågældende vedtagelse, hvori det jo klart fremgår, at vi faktisk ønsker en undersøgelse af forbindelserne til Stasi.

Men derudover: Når fru Birthe Rønn Hornbech ikke kan forstå, hvorfor vi ikke laver en undersøgelse af venstrefløjens eventuelle lovbrud i de sidste mange år, siden 1968, så hænger det jo sammen med den enkle kendsgerning, at det har vi jo haft efterretningsorganer til at gøre. Det har vi jo haft politiet til at gøre. Det har været deres opgave.

Og jeg forstår ikke, at fru Birthe Rønn Hornbech ikke kan forstå den enorme mistillids erklæring, der ville ligge i, at vi her fra Folketingets talerstol sagde, at i øvrigt har efterretningstjenesten ikke opfyldt sin opgave de sidste 30 år. Især ikke, når vi ved, at de har gjort et

fantastisk stort arbejde, inklusive at infiltrere forskellige organisationer, stjålet dokumenter osv., osv. med det klare formål at kunne påvise, at der foregik ulovligheder, men altså uden at der er ført nogen til doms på baggrund af disse undersøgelser.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Jamen jeg er nødt til at sige til justitsministeren så firkantet, som det er mig muligt: Det er principielt utrolig betænkeligt, at justitsministeren sådan har indhentet forhåndstilkendegivelse fra en højesteretsdommer og refererer samtaler, der har fundet sted, forstår jeg, under fire, seks eller otte øjne, for Retsudvalget efter et spørgsmål, som jeg hævder er plantet i sidste øjeblik.

Når justitsministeren selv erkender og siger, at jeg plejer at tillægge det stor vægt, hvad der bliver sagt i domstolsverdenen, ja, så det er rigtigt, når de udtaler sig som dommere; men her har man jo misbrugt en højesteretsdommer, og man gør det jo vanskeligere for undersøgelseskommissionen, for man lægger jo et utilstedeligt pres på undersøgelseskommissionen ved at indhente en forhåndstilkendegivelse og bruge den som pressionsmiddel. Det synes jeg er meget principielt betænkeligt. Jeg synes, at man simpelt hen bruger højesteretsdommeren i en politisk strid, som det her jo også er.

Så vil jeg sige til hr. Søren Søndergaard igen: Politiets Efterretningstjeneste gør, hvad den kan, men vi ved jo godt, at det er væltet op med beviser, efter at Stasiarkiverne er åbnet, og vi ved også, at regeringen, som er den, der har meget tæt snor i Politiets Efterretningstjeneste, her i Folketingssalen gang på gang har vist sig meget uvillig til at kigge på de Stasiarkiver.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg bliver nødt til at anholde fru Birthe Rønn Hornbechs ordvalg, nemlig ordet »plantet«. Jeg tror, at ethvert medlem, der sidder her i salen nu er klar over, at når man i forbindelse med udvalgsbehandling sidder og forbereder en betænkningssagsafgivelse i et udvalg, er den helt sædvanlige teknik, at medlemmer – det kan være enkeltvis, det kan være partier – beder ministeren om, at der bliver stillet et spørgsmål, sådan at man kan bruge svaret i forbindelse med udvalgsbehandlingen. Det er en helt kendt teknik af alle medlemmer, som bruges i forbindelse med forberedelsen af love, for at de kan komme til anden og tredje behandling.

Så kan der være spørgsmål, der optrykkes til betænkningen, som kan være med til at skabe den retskilde, som bagefter skal bruges som grundlag for domstoles eller andres vurdering af loven.

Så bliver jeg altså nødt til at sige til fru Birthe Rønn Hornbech, at når fru Birthe Rønn Hornbech gør det odiøst, at jeg har ladet mig rådgive af en dommer, så har jeg altså indtil flere gange set fru Birthe Rønn Hornbech bruge forhenværende præsident for Sø- og Handelsretten, Frank Poulsens, udsagn som sit grundlag for en vurdering af 1968-erklæringen. Så er det blot, jeg siger, at så må det også være os andre tilladt, at vi kan sige, at der også er andre dommere, der har synspunkter i denne sag, og det har bl.a. højesteretsdommer Hugo Wendler Pedersen. Det skal vel ikke komme ham til skade?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Fru Birthe Rønn Hornbech brugte i sin sidste korte bemærkning beskrivelsen af, hvordan det var væltet frem med beviser fra Stasiarkiverne, efter de var blevet åbnet, og det skulle være en begrundelse for at få en særlig undersøgelse af venstrefløjen.

Så forstår jeg ikke, at Venstre kan modsætte sig en undersøgelse af PET, når det har væltet frem med beviser på, at PET har overtrådt regeringserklæringen fra 1968.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jamen jeg bliver i tvivl om, om Venstres ordfører har læst lovforslaget, for deraf fremgår det jo udtrykkeligt, at lige præcis oplysningerne fra Stasiarkiverne skal indgå i undersøgelsen, og oven i købet skal det, hvis der er grundlag for det, føre til retsforfølgelse. Det står direkte. Så derfor forstår jeg overhovedet ikke Venstres ordfører.

Jeg forstår godt, at Venstre og De Konservative ikke er meget for denne her undersøgelse. Den kommer til at omhandle den tid, hvor de regerede over efterretningstjenesten. Der vil selvfølgelig blive sat lys på f.eks., hvilke forbindelser man pålagde den danske efterretningstjeneste at have til den sydafrikanske efterretningstjeneste, altså apartheidregimet. Vi husker jo, hvordan Venstre og De Konservative her i Folketingssalen var meget imod sanktioner

mod apartheidregimet. Så det er klart, at man ikke ønsker lys på det.

Det, jeg ikke forstår, er: Når det nu under alle omstændigheder bliver til noget, hvorfor vil Venstre og De Konservative så ikke være med til sammen med Enhedslisten at udstrække undersøgelsen til også at omfatte den nuværende regering, Rushdie-sagen og andre interessante sager? Hvorfor vil Venstre og De Konservative ikke det? Det virker næsten masochistisk.

Første næstformand (Birte Weiss):

Fru Birthe Rønn Hornbech. Vi går derefter til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Birthe Rønn Hornbech (V):

Nu sagde justitsministeren, at jeg gentagne gange har henvist til Frank Poulsen. Det tror jeg faktisk ikke at justitsministeren kan dokumentere. Jeg tror faktisk aldrig, at jeg har henvist til Frank Poulsen. Jeg tror, det er første gang, jeg tager det navn i min mund heroppe fra Folketingets talerstol, og jeg tror heller ikke, jeg har skrevet det. Men det kan justitsministeren selvfølgelig dokumentere, når han siger det.

Men der er altså også den forskel, at Frank Poulsen er blevet sat til at foretage en undersøgelse, hvor der er offentliggjort en rapport, som Preben Wilhjem og andre har henvist til. Det er en helt anden sag, end at man refererer og bruger en højesteretsdommer fra en intern samtale og så til sidst i forløbet for at sætte trumf på.

Jeg mener stadig væk, at det er utrolig betænkeligt, at en højesteretsdommer, der er i tjeneste nu, her er blevet brugt i en politisk strid, og så skal der måske sidde en landsdommer og være formand for en undersøgelseskommission. Det er uacceptabelt.

Til hr. Søren Søndergaard: Jamen det var stadig væk drilleriet. Jeg henviser til vedtagelsen. Men i øvrigt kan jeg gentage, at når vi ikke vil være med til den undersøgelse, så er det præcis af de grunde, som justitsministeren fremførte her fra Folketingets talerstol sidste sommer. Argumenterne holder stadig væk vand. Det er længe siden, folk er døde, papirerne er maku-leret, det hele bliver et rod og forhindrer det fremtidige arbejde med at få en PET-lov.

De argumenter blev sagt fra Folketingets talerstol af justitsministeren. Vi var enige. Det er justitsministeren, der har ændret mening. Vi siger det samme, som vi sagde sidste år.

Bendt Bendtsen (KF):

»Bombarder hovedkvarteret« har været devisen fra den yderste venstrefløj i årtier, og man har gennem årene søgt at miskreditere, hæmme, vanskeliggøre, helst lamme PET's virksomhed bl.a. gennem fremtvængelse af så snærende bånd og begrænsninger, at effektiviteten ødelægges.

Venstrefløjen er ved at nå sit mål. I Norge sagde den tidligere statsminister, Kåre Willoch, at man havde knækket ryggen på den norske efterretningstjeneste. Er det ikke målet for venstrefløjen i bund og grund? Selvfølgelig vil man benægte det. Desværre er regeringen hoppet på venstrefløjens limpind i denne sag. Man har nu skruet et miskask af en undersøgelse med en retlig del og en historisk del sammen frem for at lave en grundig historisk redegørelse.

Men noget skulle der jo ske med den kollektive beskyldning, der er fremsat over for PET. Vi kan i dag høre den radikale ordfører sige, at det er væltet frem med beviser. Det Radikale Venstre har altså allerede fældet dommen.

Omdrejningspunktet har været regeringserklæringen fra 1968, hvor man ikke længere ville registrere alene på grund af lovlig politisk virksomhed. At der er tale om vanskeligheder med at udlægge omfanget og forståelsen af dette, kan vi ikke mindst læse om i Preben Wilhelms nye bog. Preben Wilhelms bog viser, at forståelsen af regeringserklæringen af 1968 har været en central del af et stort antal kartoteksdebatter her i Folketingssalen, som blev grundigt behandlet og debatteret i forbindelse med Kommissionsdomstolen i 1977.

Bortset fra den yderste venstrefløj er der ingen steder nogen tegn på uoverensstemmelser i opfattelse af gældende ret og praksis på området mellem tjenestemændene og den politiske ledelse. Det synes jeg er utrolig vigtigt at bemærke. Det, det drejer sig om, er, at justitsministeren ønsker en juridisk revision af den virksomhed, der på efterretningstjenestens område fra krigen og til dato er blevet udøvet af et stort antal socialdemokratiske og borgerlige justitsministre, deres departementschefer og efterretningschefer for slet ikke at tale om regeringens Sikkerhedsudvalg. Det er noget af et ambitiøst projekt, må man sige.

I Det Konservative Folkeparti ønsker vi ikke at holde hånden over personalet i PET. Såfremt de har begået ulovligheder, så må og skal justitsministeren indlede en strafferetlig undersøgelse, så folk kan blive stillet til ansvar for deres handlinger, men et kollektivt angreb på vores

efterretningstjeneste gennem de sidste 30 år står vi af over for.

Danmark har haft en lille efterretningstjeneste til at forsvare dansk demokrati, og man har i denne debat totalt undladt at se på det, som den sloges for. Det er gået lidt op for regeringen, og man har lappet lidt på et par dårlige, hullede bukser.

Det Konservative Folkeparti er garanter for dansk forsvar udadtil. Det varetager vi i disse dage ved at sørge for, at vi får et troværdigt forsvar, og indadtil er vi også garanter for at forsvare os mod parlamentariske metoder. Det gør vi ved en hemmelig efterretningstjeneste. Oven på denne omgang, som den yderste venstrefløj har sat vand over til, bliver dansk efterretningstjeneste lagt øde.

Hvis man endelig vil tale om fejltagelser i dansk efterretningsvirksomhed, så er det jo episoden på Nørrebro den 18. maj 1993, som samfundet og dansk politi ikke var godt nok forberedt på. Her tog en flok autonome bøller fra Nørrebro loven i egen hånd, uden at vi var klar over det. Det efterforsker regeringen med sin undersøgelse på 6. år. Og hvad får man så ud af det? Foreløbig har man brugt 12 mio. kr. på den undersøgelse, og hvad skal der så komme ud af det? Denne undersøgelse vil nå til det samme resultat, men PET's virke vil blive ødelagt i en række år frem i tiden.

Vi har i Det Konservative Folkeparti redegjort for vores holdning i betækningsbidraget. Vi ønsker ikke at blive fedtet ind i ministerens ændringsforslag, og derfor vil vi stemme hverken for eller imod de af justitsministeren stillede ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg bliver nødt til at sige til den konservative ordfører, at det jo ikke handler om, hvorvidt vi skal have en efterretningstjeneste eller ikke have en efterretningstjeneste, men det handler om, hvorvidt vi har en efterretningstjeneste, som skal holde sig inden for de politisk fastlagte regler, som fastlægges bl.a. her i Folketinget og i regeringen, og det handler om, hvorvidt vi skal have en efterretningstjeneste, som skal kunne gå ind og lave registrering af lovlig politisk aktivitet. Det er det, det handler om.

Og så er det, når jeg hører den konservative ordførers indlæg her, at jeg får fornemmelsen af, at holdningen er, at målet helliger midlet. Når det nu var sådan, at man vidste, at de dér

forfærdelige karle og karlinder ude på venstre-fløjen var sådan nogle landsforrædere, og hvad det ellers er for nogen, vi har hørt om, så var det da klart, at man skulle efter dem. Men er det ikke i et retssamfund sådan, at det er meningen, at man trods alt skal holde sig inden for de rammer, der bliver fastlagt?

Endelig med hensyn til den her historiske undersøgelse, som vi er enige i skal være som supplement til det retlige: Er hr. Bendt Bendtsen så enig i den vurdering, som professor Jens Peter Christensen kom med i Politiken den 6. november 1998, hvor han advarer mod at anlægge undersøgelsen som en rent historisk undersøgelse, der ikke skal vurdere forløbet retligt, og hvor han siger:

»Når det i realiteten drejer sig om, at man vil have klarlagt, om der er sket noget ulovligt eller uberettiget, så skal man undersøge forløbet i lyset af det. Ellers undersøger man det ikke i lyset af noget som helst, og så ender man med at finde ingenting.«

Er hr. Bendt Bendtsen enig i det?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hvis man indimellem skulle have glemt, hvordan en rigtig koldkriger lød, så kan man jo lytte efter, hvordan hr. Bendt Bendtsens ordførertale var, og så kan man pludselig huske, hvordan det var i gamle dage.

Hr. Bendt Bendtsen sagde, at PET havde været med til at sikre Danmarks sikkerhed, havde været med til at sørge for, at anslag mod statens sikkerhed osv. blev opsporet. Jamen det er jo rigtigt, vi skal jo have en efterretningstjeneste, og det er der jo ingen der anfægter. Det Radikale Venstre gør i hvert fald ikke.

Men det drejer sig jo alt sammen om, hvorledes vi som almindelige borgere kan være trygge ved at færdes i samfundet. Skal man anbringes i registre, hvis der ikke er nogen grund til det? Skal man have lov at registrere borgere alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed?

Det er det, det hele handler om. Og det er det omdrejningspunkt, der er for hele undersøgelsen. Fra og med 1968, hvor den regeringserklæring kom, har vi set, at der har fundet registrering sted uden anden grund, end at folk var politisk aktive i et lovligt politisk parti.

Det må da også optage rettænkende Konservative noget, at der har været denne overvåg-

ning af folk, der var ganske almindelig politisk aktive.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Jeg kan sige til hr. Jacob Buksti, at vi jo hele tiden har sagt nej til denne her undersøgelse. Vi har sagt nej til en retlig undersøgelse.

Jeg kan ikke lige pludselig sidde og dissekere en eller anden professors artikel i Politiken den 6. november 1998. Hvis han mener, at vi skal lave en retlig undersøgelse, er jeg uenig på det område.

Så er jeg nødt til at sige, at omdrejningspunktet på det her område jo er 1968-erklæringen, og der må vi jo konstatere – godt hjulpet af Preben Wilhjelms – når man læser bøgerne igen, hvordan forskellige statsministre, justitsministre fra begge sider af hegnet har fortolket de forhold her. Det er jeg nødt til at konstatere. Nu ønsker man så at retliggøre det, vi har som en politisk konflikt.

Til fru Elisabeth Arnold må jeg sige, at vi da er enige om det med, at man ikke skal registre alene på grund af lovlig politisk virksomhed. Men så er vi igen tilbage ved 1968-erklæringen, hvor det her generelt har været fortolket forskelligt, når man læser de udtalelser og de debatter, der har været her i salen på daværende tidspunkt.

Så må jeg igen sige til Det Radikale Venstre: Det er dog utroligt at høre, at Det Radikale Venstre allerede har konstateret, at beviserne er der i denne her sag. Det synes jeg er helt utroligt. Hvorfor så lave en undersøgelse?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil da slet ikke udelukke, at undersøgelsen ender med at frikende PET, forstået på den måde at det viser sig, at der ikke er sket overtrædelser af love, regler og retningslinjer simpelt hen af den simple grund, at skiftende justitsministre, skiftende sikkerhedsudvalg, skiftende statsministre jævnt hen ad vejen har løjet over for befolkningen og også har løjet over for Folketinget, har sagt ét til Folketinget, ét til befolkningen og noget andet til PET's chefer. Det vil jeg slet ikke udelukke.

Men jeg vil godt spørge hr. Bendt Bendtsen: Synes hr. Bendt Bendtsen så ikke, at det er interessant at få det frem? Er det ikke en ret vigtig pointe også for at få frikendt PET, at vi får frem, at det i virkeligheden er politikere, der har løjet

og bragt de her problemer frem på denne måde? Så derfor: Hvis det går, som hr. Bendt Bendtsen måske tror eller håber, vil det så ikke være godt at få det afklaret?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg synes, det er vigtigt, at vi konstaterer vores enighed om, at 1968-erklæringen er omdrejningspunktet i forhold til hele denne problemstilling.

Når jeg før talte om, at beviserne var væltet ud, så var det jo, fordi agenter har trådt frem, journalister har været med til at afdække beslutninger om, at kartoteker skulle fjernes, fordi de netop var indsamlet på grundlag af lovlig politisk virksomhed.

Det, der er interessant for os som lovgivere, når vi engang skal lave en lov om PET's virksomhed, for sådan en har vi jo ikke engang i dag, er jo at finde ud af, om 1968-erklæringen blev brudt, fordi politikerne sagde én ting udadtil og en anden ting indadtil, eller om det var, fordi PET handlede som en stat i staten. Det er afgørende for os at få at vide, når man skal tilrettelægge de nye regler for PET's virksomhed.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Vi hører, at hr. Søren Søndergaard her fra talerstolen siger, at han da ikke vil afvise, at det vil ende med at frikende PET. Hvad har vi så fået ud af det? Har vi ikke fået det ud af det, som venstrefløjens ønsker, nemlig at knække ryggen på PET, sådan som en hel del mener det er sket i Norge?

Jeg er nødt til at sige, at vi hele tiden har sagt, at der var behov for en historisk undersøgelse, og jeg mener faktisk ikke, at det, at man går tilbage i det, der er sagt og skrevet i denne sal om, hvordan man opfatter regeringserklæringen, berettiger til det angreb, som nu rettes over for PET.

Med hensyn til Det Radikale Venstre og Det Konservative Folkeparti kan jeg jo kun konstatere, at vi ikke er enige i denne her sag. Vi fælder ikke dom over Politiets Efterretningstjeneste, som Det Radikale Venstre har gjort.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Efterretningstjenesten har fået knækket ryggen, siger hr. Bendt Bendtsen, og det er der mange der mener. Jeg vil godt bede hr. Bendt Bendtsen

om at redegøre for, hvem de mange er. Jeg har hørt én, der har sagt det. Jeg har også hørt en masse, der har sagt det modsatte, men jeg har hørt én, der har sagt det. Hvem er de mange, der mener det?

Hvis det nu er, at man har den opfattelse, at en undersøgelse vil knække ryggen på efterretningstjenesten, så må man jo spørge den konservative ordfører om, hvad årsagen er til, at en historisk undersøgelse, som De Konservative så gerne vil have, ikke vil knække ryggen på efterretningstjenesten.

Svaret er jo sådan set relativt simpelt: fordi en sådan historisk undersøgelse ikke vil undersøge noget som helst, ikke vil kunne trække folk ind og afhøre dem med vidneansvar, ikke vil kunne kræve alle dokumenter fremlagt, ikke vil kunne komme i dybden med tingene.

Derfor vil en sådan undersøgelse angiveligt ikke knække ryggen på efterretningstjenesten, og det vil sige, at hr. Bendt Bendtsen advokerer for en undersøgelse, som ikke vil være noget som helst værd. Er det i virkeligheden ikke det bedste argument mod den af hr. Bendt Bendtsen foreslåede undersøgelse?

Første næstformand (Birte Weiss):

Hr. Bendt Bendtsen, og så tror jeg, at vi skal gå tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Hvem er det, der siger, at det har ødelagt den norske efterretningstjeneste? Det gør en hel del af de mennesker, der beskæftiger sig med norsk efterretningsevne, og den person, som hr. Søren Søndergaard måske nok henviser en lille smule til, var den tidligere statsminister Kåre Willoch, der i et interview i DR har nævnt det samme.

Vi har hele tiden sagt, at vi godt vil have belyst den her periode. Nu laver man så en undersøgelse med en retlig del og så en historisk del, hvor partier og politiske partier, som måske er registreret, kan møde op og aflevere det, de har lyst til, mens vidnepligten alene gælder det personale, der er tilknyttet embedsværket.

Holger K. Nielsen (SF):

I forlængelse af den her diskussion vil jeg godt starte med at sige, at det her lovforslag jo burde have været vedtaget for lang tid siden. Det burde have været en efterretningssag, at Folketinget fik gennemført den her lovgivning, den her

undersøgelse. Jeg har meget svært ved at se, hvorfor der skal bruges så meget ideologisk skyts på en sag, der ret beset er rimelig banal.

Jeg kan overhovedet ikke se, hvorfor De Konservative og Venstre kører koldkrig på det her. Det har jo intet med sagen at gøre. Det, det drejer sig om, er, at der er kommet en række usikkerhedsmomenter op om den måde, som PET har fungeret på, der flyver en række påstande rundt i den offentlige debat, som bestemt ikke er særlig gunstige for PET.

Jamen burde det så ikke også være i De Konservative og Venstres interesse at få ordentlig grund under fødderne, når vi diskuterer det danske efterretningsvæsen? Burde det ikke være i vores alle sammens interesse, at vi fik et ordentligt grundlag at diskutere på frem for enkelte artikler i aviserne, frem for enkelte tv-udsendelser og frem for påstande, som bliver fremsat?

Derfor er jeg stadig væk helt, helt uforstående over for den kampagne, der er kørt fra Venstre og De Konservatives side på den her sag.

Det kunne man finde ud af i Norge, her blev der et meget bredt flertal bag en undersøgelse, og i modsætning til hr. Bendt Bendtsen er jeg helt overbevist om – det er det, jeg har hørt – at det faktisk har skabt en helt anderledes god luft at diskutere i, skabt større folkelig forståelse for, at det også kan være nødvendigt at have et efterretningsvæsen, og det er en helt klar forudsætning for, at vi i denne her diskussion i dette land kan komme videre. I den forstand ligger der også en demokratisk renselsesproces i, at man får de her ting frem på en ordentlig måde.

I forlængelse af det: Når man kan påstå, at det kan knække ryggen på efterretningsvæsenet, at man undersøger, hvad den har gjort historisk, så er det altså udtryk for manglende tillid til, hvor stærk ryggen er. Jeg går da ud fra, at rygraden på PET ikke er af kogt spaghetti, at man kan stå imod lidt mere, end at der bliver kigget dem lidt i kortene med hensyn til, hvad de har gået og lavet. Det er i virkeligheden udtryk for en fantastisk mistillid til efterretningsvæsenet, når man kan påstå, at en undersøgelse kan knække ryggen på dem.

Vi synes alt i alt, at man er kommet frem til et fornuftigt lovforslag. Vi var kritiske over for det første lovforslag, men efter meget lang tid, det skal siges – der gik mange måneder, før det lykkedes at få en fornuftig diskussion med regeringen – så synes jeg også, det er lykkedes at få det på plads.

Der er ting, vi kunne have ønsket os anderledes. Jeg mener stadig væk, at det ville have været mere rigtigt, hvis det var Folketinget, der havde foretaget sammensætningen af kommissionen. Den udvidelse, der her er foreslået, gør, at vi har langt mere tillid til, at der kan sammensættes en kommission, som er så bred, at den kan få tillid alle steder. Om den kan få tillid hos hr. Bendt Bendtsen, ved jeg ikke, eller hos fru Birthe Rønn Hornbech, ved jeg sådan set heller ikke. Der skal nok meget til. Eller: De vil ikke have tillid til det her. De siger, at det er venstrefløjens undersøgelse.

Men det afgørende er, at det i forhold til den brede offentlighed kan have tillid, og der er jeg ikke et sekund i tvivl om, at det vil kunne lykkes at få sammensat en undersøgelseskommission, som i den brede offentlighed, lige bortset fra et par enkelte folketingsmedlemmer fra De Konservative og Venstre, vil kunne få den tillid, der er nødvendig, for at vi efterfølgende kan bruge det her til et ordentligt grundlag for diskussionen.

Der er også nogle andre ting, som vi kunne have ønsket os, men alt i alt er jeg ikke spor i tvivl om, at vi her er kommet i gang med et stykke arbejde. Så kan man så sige, at vi kan tage alle mulige diskussioner om, hvad der er sket i 1960'erne, 1970'erne og 1980'erne, men det afgørende er jo, at nu har vi skabt en ramme for en undersøgelse.

Nu skal de mennesker i gang med at arbejde, og det er jo det afgørende nu, og derfor synes jeg, at vi her i Folketinget – de partier, der nu stemmer for det her lovforslag – ligesom spiller bolden videre til de mennesker. Nu er det dem, der har bolden, og dem, der er ansvarlige for, at man får en ordentlig undersøgelse af det her, og så håber jeg meget, at vi kan få et bedre grundlag at diskutere de her ting på, så vi kan få den demokratiske renselsesproces, som jeg mener er vigtig.

Peter Skaarup (DF):

Der skal ikke herske nogen som helst tvivl om, at i Dansk Folkeparti er vi meget betænkelige ved den måde, som forløbet omkring forslaget om at lave en undersøgelse af PET har været.

Det er tydeligt, at regeringen i høj grad har ligget under for venstrefløjens ønsker og behov, og det er heller ikke særlig flatterende, at hr. Jacob Buksti i sit indlæg til at starte med nærmest kunne rose venstrefløjen for at have været

aktiv i det her arbejde. Og det er altså problematisk, som vi ser det.

Vi er af den opfattelse, at det, PET har gjort, har været positivt og rigtigt. De har gjort deres pligt, og vi skal ikke bagefter som politikere begynde at sætte spørgsmålstegn ved det gode arbejde, som bl.a. PET har gjort.

Hvorfor er det så et godt arbejde? Ja, det er det jo, fordi i den periode, vi først og fremmest taler om, havde vi jo altså organisationer i Danmark, foreninger i Danmark, der i høj grad satte spørgsmålstegn ved det demokratiske samfund, som vi kender i dag, og som vi heldigvis fra Vestens side og fra dansk side fik lov til at bevare. Men det kunne jo være gået meget anderledes, hvis de organisationer og bevægelser, som fandt deres virke på det tidspunkt, og som stadig væk eksisterer i øvrigt, havde fået magt, som de havde agt.

Vi skal jo være opmærksomme på, at i f.eks. principprogrammet for Danmarks Kommunistiske Parti, Marxister og Leninister, DKP-ML, står der, at det er partiets opgave at forberede den proletariske revolution, omstyrtelsen af det borgerlige diktatur gennem den væbnede revolution. Det er jo ikke småting, man mente på det tidspunkt, og det er jo dybt problematisk, at man på det tidspunkt havde en organisation, et parti, som på den måde kæmpede for omstyrte det samfund, som man kendte.

På samme måde står der i Kommunistisk Arbejderpartis principprogram, at arbejderklassen må forberede sig på væbnet kamp i opgøret med borgerskabet. Og vi husker jo alle sammen de diskussioner, der var på det tidspunkt, hvor det kunne være utrolig svært at få kommunister, stalinister, eller hvad de nu kaldte sig, til at sige direkte fra over for det her. Det kunne faktisk ikke lade sig gøre i de debatter, man havde. Det var sådan, at holdningen blandt de partier var, at det, det gjaldt om, var, at arbejderklassen skulle forberede sig på på et givet tidspunkt at vælte det demokratiske samfund, at omstyrte det demokratiske samfund, vi kendte til, og som vi heldigvis kender til i dag.

På den baggrund er det vores klare opfattelse i Dansk Folkeparti, at PET har gjort et godt stykke arbejde, hvis man registrerede de bevægelser, hvis man prøvede på at informere regeringen om, hvad de foretog sig. Og derfor er det altså at så mistillid og sætte spørgsmålstegn ved politiets arbejde i dag, når både regering, venstrefløj og en række bevægelser i tide og utide kræver, at man skal stille folk til ansvar for det,

de har gjort. Det har været et rigtigt stykke arbejde, de mennesker har gjort, og derfor er det forkert nu at bruge i massevis af ressourcer, i massevis af penge i de kommende år på at undersøge det her forhold.

Vi har jo set andre undersøgelser, f.eks. Nørrebrounderøgelsen, hvor der går 5-6-7 måske 8 år, før de undersøgelser bliver færdige, som der er tale om. Det vil sige, de borgere, der måske havde et ønske om at få at vide, hvad der foregik, jamen de får altså ikke deres svar inden for den tid, som man må tro, at de kunne være interesserede i. Men der går altså år og dag, der går masser af millioner kroner, der går masser af arbejdskraft, som politiet ellers kunne bruge til at få fat i nogle af de voldsforbrydere, som der var mere relevans i, at man brugte tiden på.

Så derfor er det altså en fuldstændig forkert holdning og et fuldstændig forkert indtryk, regeringen har og gør med deres forslag. Desværre må vi sige, at der har venstrefløjen så sandelig haft stor indflydelse i Folketinget. Vi kan kun beklage, at det er sket, og håber, at en kommende regering i høj grad vil prøve at se bort fra den undersøgelse, som der er tale om her, og som det desværre ser ud til, at der bliver flertal for, for den er i bund og grund en fejlbeslutning.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg er meget ked af, at hr. Peter Skaarup starter med at kritisere forløbet af denne her beslutning. Vi står nu over for en vedtagelse af en undersøgelse af PET's virksomhed i en bestemt periode og inden for nogle bestemte rammer. Men dette forslag blev fremlagt som et lovfor-slag fra justitsministeren i efteråret 1998. Der har været fuld åbenhed omkring hele forløbet og takket være – ikke venstrefløjen, men takket være Kristeligt Folkeparti har der været mulighed for at skabe stor åbenhed omkring forløbet, og fordi det hele tiden har været klart, at vi gerne ville have et bredt flertal, men hvis det ikke kunne lade sig gøre, så var der jo et andet flertal til rådighed.

Der er ikke noget som helst i det forløb, der har været suspækt eller på nogen måde et forsøg på at skjule noget. Det har været fuldt åbent for alle at deltage, også for Dansk Folkeparti, men Dansk Folkeparti har ikke været særlig aktiv i hele debatten. Det er så en anden ting. Men jeg

synes ikke, man kan kritisere forløbet. Det har været fuldstændig regulært.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg synes bare, at jeg vil sige til hr. Peter Skaarup, at jeg synes ikke, det er rimeligt, at fordi jeg heroppefra tillader mig at takke SF's formand, Enhedslistens ordfører og Kristeligt Folkepartis formand for konstruktiv indsats og udvist fleksibilitet, så er det et udtryk for, at regeringen har ligget på maven for de synspunkter. Faktisk er det sådan, at Kristeligt Folkepartis formand under førstebehandlingen klart udtrykte, hvad Kristeligt Folkeparti gik efter. Det har vi haft en konstruktiv diskussion om.

Det er da heller ikke helt uproblematisk for f.eks. hr. Søren Søndergaard, når man ved, hvilke tanker man har på den borgerlige side om, hvad det er for nogle kræfter af sådan temmelig dubiøs karakter, man mener hr. Søren Søndergaard repræsenterer, at hr. Søren Søndergaard så konstruktivt går ind og tilslutter sig det her. Det synes jeg da er stærkt. Netop som hr. Søren Søndergaard siger, så kunne det jo være, at det her førte til, at PET blev renset. Det *kunne* jo være, men det er de borgerlige partier åbenbart uinteresserede i. Der vil man netop køre videre med de sidste 30 års spøgelse, nemlig at have en eller anden fornemmelse af, at der nogle, der er de gode, og nogle, der er de onde. Jeg kan bare ikke forstå, hvorfor man ikke vil deltage konstruktivt i det her arbejde. Derfor sagde jeg tak.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Til hr. Peter Skaarups glæde – eller muligvis rædsel – vil jeg da godt sige, at jeg i 1973 havde den opfattelse, at det var et stort problem, at den chilenske arbejderklasse ikke blev bevæbnet, så den kunne imødegå det kup, der kom fra Pinochet. Og den opfattelse har jeg sådan set stadig væk.

Jeg synes, demokratiet skal forsvares. Jeg synes ikke, at diktatorer skal have lov til bare at tilrane sig magten over folket. Men det kan jeg forstå er et synspunkt, som i hr. Skaarups verdensbillede gør en moden til registrering. Helt i orden. Ikke noget problem for mig.

Så skriver Dansk Folkeparti i sit betænkningensbidrag, at man ikke inddrager de østtyske arkiver. Og man skriver: »alene dette viser hul-

heden i regeringens forslag, og Dansk Folkeparti kan således ikke støtte det«.

Derfor vil jeg godt have lov at læse op, hvad der står på side 10 i betænkningen: »Der er for nylig fremkommet oplysninger om, at der efter dekryptering af hidtil utilgængeligt database i stasiarkivet er opstået væsentlig forbedrede muligheder for at fremskaffe oplysninger om Stasis agent- og kontaktnet i de vesteuropæiske lande. Regeringen har på den baggrund intensiveret sine bestræbelser for at få adgang til oplysningerne om danske Stasiagenter m.v. Materiale, der fremkommer som resultat af disse bestræbelser, vil kunne indgå i undersøgelseskommissionens arbejde. Skulle materialet umiddelbart give anledning til at iværksætte en strafferetlig efterforskning mod enkeltpersoner, vil materialet ligeledes tilgå politiet og anklagemyndigheden. Også materiale, der allerede er indhentet fra Stasiarkiverne, stilles til rådighed for kommissionen«.

Jeg forstår ikke Dansk Folkepartis betænkningensbidrag.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Der var en del bemærkninger til Dansk Folkepartis ordførertale, og en af dem kom fra fru Elisabeth Arnold, der efterlyste konstruktive aktioner fra Dansk Folkeparti i den her sag.

Der vil jeg så sige: Vi har på intet tidspunkt overhovedet hørt fra regeringen om noget initiativ, vi er blevet bedt om at støtte, endside blevet spurgt om, hvad vores holdning var, eller om vi kunne tænke os, ud fra vores holdninger og hvis vi fik indflydelse, at kunne støtte det her. Så derfor må jeg melde hus forbi, for det er regeringen, der overhovedet ikke har taget kontakt til os i den her sag.

Så siger hr. Jacob Buksti, at det er stærkt, at hr. Søren Søndergaard og andre har arbejdet konstruktivt. Men det jeg synes, der er problematisk, er jo, at regeringen netop ikke har taget kontakt f.eks. til Dansk Folkeparti, som er et af de større borgerlige partier herinde på Christiansborg, men den har haft rig kontakt med venstrefløjen, både med SF og med Enhedslisten, igennem hele forløbet.

Så derfor er det ikke særlig flatterende, som jeg ser det, når man siger, det er stærkt. Det er ikke særlig stærkt. Det er godt gået af venstrefløjen, men det er ikke særlig godt gået af regeringen, hvis den vil leve op til det, den siger om at have et bredt samarbejde omkring det her.

Regeringen skal jo også vide, at hvis der kommer et andet flertal efter næste valg, så står denne her undersøgelse ikke særlig godt, i og med jo altså at Venstre og De Konservative, Dansk Folkeparti, CD og andre partier har været imod tilblivelsen og derfor må formodes ikke at være særlig interesseret i at fremme de tanker, der ligger bag ved tilblivelsen. Så derfor burde man jo have arbejdet på et stærkt flertal, et bredt flertal, bag det her. Nu er det blevet et meget smalt flertal, og jeg synes da, det falder tilbage på regeringen, at man ikke har skabt det brede flertal.

Så siger hr. Søren Søndergaard, at han stod på samme side som dem, der gerne ville vælte Pinochet i forbindelse med de ting, der foregik i Chile.

Jeg kan ikke se, hvad det har med denne her debat at gøre. Jeg har citeret bl.a. Kommunistisk Arbejderparti for, at man ville gå ind i en væbnet kamp i opgøret med borgerskabet, altså bruge væbnede midler. Der vil jeg så bare lige sige, at vi har demokrati i Danmark, det har vi haft hele tiden, og derfor er det jo problematisk, at venstrefløjen og bl.a. hr. Søren Søndergaard på det tidspunkt vel mente – det gjorde i hvert fald de partier, som bl.a. ligger til baggrund for Enhedslisten – at man skulle bruge den væbnede revolution.

Endelig vil jeg sige, at i betækningsbidraget står det meget klart, at regeringen vil fortsætte og intensivere bestræbelserne på at finde ud af, hvad der foregik i forbindelse med Stasiarkiverne. Der vil jeg bare lige sige afslutningsvis, at vi ikke mener, at regeringen intensiverer nogen bestræbelser. Vi mener faktisk ikke, at regeringen rigtig har gjort nogen bestræbelser indtil nu. Det kan godt være, at den så vil gøre det. Men det berettiger ikke det ordvalg, og derfor kan vi heller ikke støtte den formulering, der er valgt.

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg skal bede talerne om selv at holde øje med den røde lampe, der betyder, at taletiden er slut. Vi har en meget lang dagsorden foran os. Fru Elisabeth Arnold for en kort bemærkning – med rød lampe.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg redegjorde i min korte bemærkning for forløbet af dette lovforslags gang igennem Folke-

tinget, og jeg konstaterede, at Dansk Folkeparti ikke havde været særlig aktiv i debatten.

Jeg mener ikke, jeg efterlyste konstruktive bidrag fra Dansk Folkeparti. Det ville i så fald have været udtryk for en meget urealistisk holdning fra min side.

(Kort bemærkning).

Jann Sjørnsen (KRF):

Hr. Peter Skaarup får det til at lyde, som om regeringen alene har forhandlet denne her sag med venstrefløjen, og det er jo langt fra rigtigt.

Jeg har indtil flere gange i tiden, der er gået siden førstebehandlingen af det her lovforslag, klandret regeringen for, at man enten ikke har forhandlet eller også har satset alt for voldsomt i virkeligheden, som det også kommer frem her ved andenbehandlingen, på at nå en aftale med Venstre og De Konservative, hvilket jo altså ikke lykkedes.

Så jeg vil faktisk sige, at jeg synes, der har været prøvet ret mange ting fra regeringens side, og det var så først, da man begyndte at forhandle med Kristeligt Folkeparti og siden SF og Enhedslisten, at enderne blev bundet. Og det er jeg glad for, men jeg synes ikke, det er rimeligt, når hr. Peter Skaarup i dag giver indtryk af, at det alene er venstrefløjen, der har været forhandlet med, for det er simpelt hen ikke rigtigt.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Når man hører hr. Peter Skaarup, så kunne man altså somme tider ønske, at man havde flere hoveder at hælde sig til, for det er altså fantastisk at høre de argumenter, der bliver brugt fra Dansk Folkepartis side.

Lad mig tage fat på en af tingene.

Hr. Peter Skaarup siger, at i og med at K og V ikke er med i det her flertal, og at de så måske får regeringsmagten – gud forbyde det, men det kunne jo tænkes, at de gjorde det efter næste valg – så vil de, når kommissionens arbejde bliver færdigt, ikke have en interesse i at gøre noget ved de sager, der kommer frem.

Jeg tvivler ikke på, at Dansk Folkeparti tænker på den måde; det gør jeg sådan set ikke. Men jeg går da ud fra, at ansvarlige partier som De Konservative og Venstre, hvis der kommer ting frem i en rapport fra denne her undersøgelse, som berettiger, at man gør noget, jamen så går jeg da ud fra, at det vil de også gøre.

Hvordan kan hr. Peter Skaarup da forestille sig, at såkaldt regeringsbærende partier kan

holde til ikke at gøre noget som helst, hvis der kommer ting frem i en rapport, som man er nødt til at forholde sig til, som nødvendiggør, at der bliver taget initiativer her fra Folketingets side, fra regeringens side?

Det lyder ikke som den store skarpsindighed, vil jeg sige, og jeg må sige heller ikke en større tiltro til den måde, V og K kan håndtere et regeringsansvar. Det er endnu et godt argument for, at de aldrig nogen sinde får regeringsmagten.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Fru Elisabeth Arnold var inde på, at Det Radikale Venstre ikke havde efterlyst nogen konstruktive bidrag fra Dansk Folkeparti.

Men i forbindelse med den forespørgselsdebat, vi havde i fredags her i Folketinget omkring åbningen af Stasiarkiverne, var det bl.a. sådan, at justitsministeren under afslutningen af debatten var inde på, at dér burde Dansk Folkeparti også have været mere konstruktive osv. osv.

Det kan godt være så, at Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet inden for regeringen ikke er helt enige om det her, det er der noget, der kunne tyde på, men under alle omstændigheder så vil jeg sige, at vi ikke har fået nogen henvendelser fra regeringen på noget tidspunkt før denne her debat, der var i fredags, hvor man kom med en lille hånd, men det er jo unægtelig meget sent.

Med hensyn til det, som hr. Jann Sjursen siger omkring forhandlingerne med venstrefløjen, er det rigtigt, at Kristeligt Folkeparti ikke tilhører venstrefløjen, og der har åbenbart været forhandlet med Kristeligt Folkeparti. Det kan vi jo ikke vurdere, men sådan tyder det jo på. Og der vil jeg så bare sige, at det synes vi da også er godt nok for Kristeligt Folkeparti. Men vi tror bare ikke, at det er særlig godt for det danske politi og Politiets Efterretningstjeneste, at der er borgerlige partier, der her i Folketinget sætter spørgsmålstejn ved det rigtige arbejde, som bl.a. Politiets Efterretningstjeneste ydede under den kolde krig, hvor man forhåbentlig var med til at blotlægge organisationer, der handlede på kanten af den danske grundlovs § 78, stk. 2. Så det er ikke særlig flatterende, som vi ser det, at Kristeligt Folkeparti har været så utrolig konstruktive i det arbejde.

Og endelig vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, at det er klart, at vi ikke i Dansk Folke-

parti kan svare på, hvad Venstre og De Konservative gør og mener efter et kommende folketingsvalg, men den opfattelse, vi bare kan stå tilbage med, er, at vi i hvert fald ikke, som det har været fremme, at regeringen vil og Holger K. Nielsen vil, vil være særlig interesseret i, at den undersøgelse, der kommer frem her, får nogen retlige konsekvenser, og det tror jeg heller ikke at Venstre og De Konservative vil. Og derfor burde den danske regering på nuværende tidspunkt, her kort før Folketingets sommerferie, have handlet det her af med alle partier. Et bredt flertal i stedet for det her snævre, hvor der altså godt nok er et lille borgerligt parti med også.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Det er jo sådan, at det har været regeringen – Socialdemokratiet og De Radikale – meget magtpåliggende at få gennemført en undersøgelse af Politiets Efterretningstjenestes registrering af lovlig politisk aktivitet. Det er det, vi har arbejdet på, det er det, vi har forhandlet på.

For at få gennemført det, skal man have mindst 90 mandater i Folketinget. Det burde ikke være nogen nyhed for hr. Peter Skaarup. Der har været forhandlet i øst og i vest i ordets egentligste forstand, næsten. Det er sådan, at man har siddet og forhandlet siden november og indtil nu med Venstre og De Konservative. Der har sågar været ført forhandlinger på statsministerens kontor med inddragelse af Venstres formand. Det kan da ikke været gået hr. Peter Skaarups opmærksomhed forbi. Det har i hvert fald været omtalt meget i medierne.

Hvad skal man så gøre, når to store borgerlige partier overhovedet ikke vil? Det er jo det, vi har hørt: man vil ikke. Ja, så må man da selvfølgelig tage kontakt til og forhandlinger med de partier, som vil, og det er det, der er sket. Det er ikke sådan, at der er de store enorme indrømmelser. Der er blevet lavet de tilpasninger, som vi hele tiden var åbne over for, og som jeg klart tilkendegav under førstebehandlingen, og derfor er det en fuldstændig urimelig udlægning, hr. Peter Skaarup kommer med her, af, hvad det er, der er foregået.

(Kort bemærkning).

Jann Sjursen (KRF):

Hr. Peter Skaarup mere end antydede i sit sidste indlæg, at de partier, som nu går ind for en

undersøgelse af PET's virksomhed, sætter spørgsmålstegn ved PET's arbejde.

Jeg synes, det er en vanvittig påstand at komme med her i debatten. Alle partier, inklusive de venstrefløjspartier, som hr. Peter Skaarup kritiserer så voldsomt i denne her debat, har jo netop tilkendegivet, at man anser det for nødvendigt, at vi fortsat har et efterretningsvæsen i politiet, og at det i øvrigt er hemmeligt. Det er der overhovedet ingen der har sat spørgsmålstegn ved. Derfor synes jeg, det klæder hr. Peter Skaarup og Dansk Folkeparti lidet, at man her prøver at spænde os andre for nogle synspunkter, som vi rent faktisk ikke har.

Vi har fra Kristeligt Folkepartis side haft konstruktive forhandlinger med regeringen, da den, om jeg så må sige, langt om længe begyndte at forhandle med os og fandt ud af, hvor flertallet kunne hentes, og også forhandlinger med regeringen, før SF og Enhedslisten kom med til bordet. Men også med SF og Enhedslisten med ved bordet.

For Kristeligt Folkeparti er det ikke afgørende, hvem vi forhandler med, men hvad resultatet rent faktisk bliver. Det gælder også i forhold til Dansk Folkeparti, sådan som det har vist sig flere gange i den her folketingsssamling. Det kan ikke være bogstaverne, der er det afgørende, men sagen.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg er opvokset i et hjem med klaver. Jeg har fået en solid borgerlig opdragelse. Jeg synes, det er stærkt fornærmende, at hr. Peter Skaarup ikke inddrager Det Radikale Venstre, når han taler om små, borgerlige partier.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Jamen jeg beklager da, hvis jeg ikke har nævnt Det Radikale Venstre helt korrekt. Jeg vil dog sige, at man nogle gange kan være i tvivl, om Det Radikale Venstre er et, ja, man er ikke i tvivl om, at det er et af de mindre partier, men om det så er et af de borgerlige partier, det kan man godt være i tvivl om med det regerings-samarbejde, de er i gang med i øjeblikket; i hvert fald er handlingerne ikke alt for fornuftige set med vores øjne. Men det er så, hvad det er.

Men der har også været et par andre bemærkninger. Hr. Jacob Buksti siger, at der har været ført meget intense forhandlinger gennem

lang tid, og man har prøvet det ene og det andet, og bl.a. prøvede man så også at invitere Venstres formand over på statsministerens kontor, fordi nu kunne man sandelig finde en løsning på det her.

Men er det ikke ret korrekt, når jeg siger, at det var nærmest med pistolen for tindingen, at man i sidste øjeblik forsøgte at få overtalt bl.a. Venstre til at bakke op om det her? Var det ikke nærmere for at vise omverdenen, at man havde så gode tanker med det her forslag, selv om man ikke havde det, end det egentlig var rent konstruktive forhandlinger? Der var jo ganske kort tid til at svare tilbage, som vi har forstået det, og det er jo ikke normale forhandlinger, når man har haft så lang tid at få tingene til at køre i, at der så skal levnes så kort tid til at debattere tingene.

Og som sagt, et parti som Dansk Folkeparti er aldrig blevet spurgt eller inddraget i det her, og det kan ikke give mig anden holdning, end at man fra start har været interesseret i at snakke med venstrefløjen, og så har man måske været interesseret i at presse Venstre og De Konservative til at gå med i noget, som de ikke var særlig glade for. Man har aldrig reelt været interesseret i at snakke med ret mange andre end venstrefløjen, så derfor mener jeg stadig væk, at det er problematisk for regeringen, at man ikke har samlet det her flertal bredt, og det er så også det, der kan blive problemet efter et folketingsvalg.

Hr. Jann Sjørnsen siger, at PET's arbejde sætter man ikke spørgsmålstegn ved, når man laver det her forlig. Det mener jeg til gengæld man kan komme til at gøre. Man kan komme til at umuliggøre Politiets Efterretningsstjenestes arbejde, hvis man ikke giver dem lov til at efterforske aktiviteter, som er på kanten af eller som træder over grundloven, som bl.a. KAP's og DKP's virke gjorde.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Ja, hr. Skaarup kan jo ikke vide det, al den stund hr. Skaarup ikke selv var med, men jeg kan love hr. Skaarup, at det ikke er mangel på mødevirksomhed mellem V og K's ordførere og mig i denne sag, der er årsag til, at vi ikke har et bredt forlig i dag.

Hr. Skaarup kan ikke vide det, men helt fra første færd har der været møder, har der været drøftelser, har der været kontakter til Venstres ordfører, fru Birthe Rønn Hornbech, og til den konservative ordfører, hr. Bendt Bendtsen. Der

har været mange møder i det spørgsmål, og det er ikke antallet af møder eller mangel på samme, der er årsag til, vi ikke har et bredt forlig. Det er, som de har tilkendegivet i dag, fordi de ikke ønsker at være med i vedtagelsen, så skulle vi ikke droppe den debat?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

En af grundene til, at vi fra Enhedslisten så gerne ville have en historisk undersøgelse, også en historisk undersøgelse, som omfattede venstrefløjen, var for at få tingene på et lidt mere kvalificeret niveau end det, som hr. Skaarup leverer.

Altså endnu en gang, selv om der er gjort opmærksom på det, jeg tror fem gange før, så lykkedes det hr. Skaarup at gøre DKP ansvarlig for, hvad der har stået i en anden organisations partiprogram. Han siger her til sidst, at DKP og KAP var i modstrid med grundloven, og det var en anden organisations program, han citerede fra.

Ligesådan er det, når han bruger sine løsrevne citater, hvor han ganske rigtigt ikke tager hensyn til, om det er noget, der er sagt i forbindelse med kuppet i Chile, om det er noget, der er sagt i forbindelse med den spanske borgerkrig, eller hvad det er. Det er en useriøs måde at argumentere på, og det kan en undersøgelse forhåbentlig råde bod på.

Men derudover vil jeg godt spørge hr. Skaarup, for han svarede ikke på spørgsmålet fra hr. Holger K. Nielsen: Hvad er det, der gør, at undersøgelsen ikke står særlig stærkt, når resultatet kommer? Hvad er det, der gør, at undersøgelsen står svagt, efter at resultatet er kommet? Det vil jeg godt have at vide af hr. Skaarup.

Første næstformand (Birte Weiss):

Hr. Jacob Buksti, og mon ikke vi snart kan gå tilbage til talerrækken?

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Jeg skal bare for fuldstændighedens skyld og i forlængelse af det, justitsministeren netop har sagt, understrege over for hr. Peter Skaarup, at hr. Peter Skaarups vurdering af forhandlingsforløbet simpelt hen ikke er korrekt.

(Kort bemærkning).

Peter Skaarup (DF):

Både med hensyn til justitsministerens og hr. Jacob Bukstis holdningstilkendegivelse omkring forhandlingerne så kan jeg jo af gode grunde ikke vide, hvad der er foregået, som justitsministeren også sagde, under de forhandlinger, men jeg kan konstatere, at det er venstrefløjen, der under hele forløbet har presset på, og hvis ikke det havde været for venstrefløjen, tror jeg, at det her forslag var kommet i skraldespanden. Så tror jeg aldrig, det var blevet til noget, for det var jo det, vi var på vej til at se, da statsministeren så endelig gik ind i sagen og prøvede at fremtvinge en løsning. Men indtil da var den klare holdning, når man ser på forløbet, at det her forslag var på vej i skraldespanden, og det er venstrefløjen, der hele tiden har presset på og været aktiv i det her.

Derfor, uanset hvor mange eller få forhandlinger der har været med V og K, må jeg sige, at det er problematisk, at der ligger et så snævert flertal bag et forslag som det her, og uanset hvad hr. Holger K. Nielsen og hr. Søren Søndergaard siger, så vil det til slut være et problem, når undersøgelsen foreligger, måske først efter næste folketingsvalg, når der måske forhåbentlig sidder en regering, som har et helt anderledes udgangspunkt i forhold til de her ting, end regeringen har nu.

Så skylder jeg også hr. Søren Søndergaard at sige, at hr. Søren Søndergaard er meget øm over for citaterne fra de principprogrammer, der både var fra Kommunistisk Arbejderparti og DKP-ML. Lad mig bare afslutningsvis læse op, hvad det var, DKP-ML sagde i deres principprogram, nemlig at det var partiets opgave at forberede den proletariske revolution, omstyrtelsen af det borgerlige diktatur, gennem den væbnede revolution.

Jeg kan godt forstå, at hr. Søren Søndergaard er meget øm omkring de ting, og jeg kan godt huske debatten om, at de kommunistiske partier var trængt på det tidspunkt, fordi de havde de holdninger, som de havde. Det er fuldstændig legitimt efter vores opfattelse i Dansk Folkeparti, at når man balancerer over grundloven, som de partier gjorde, så undersøgte Politiets Efterretningstjeneste de forhold og gjorde det rigtigt og godt, og vi vil gerne bakke op i Dansk Folkeparti, at de gjorde det på den måde. Det skal de ikke have utak for.

Første næstformand (Birte Weiss):

Hr. Arne Melchior som ordfører:

Arne Melchior (CD):

Det er flere gange i debatten blevet nævnt, at nogle partier og nogle personer har skiftet standpunkt til en undersøgelse af den art, som vi drøfter her.

Jeg kan med stor sikkerhed sige, at det gælder i hvert fald ikke for CD. Vi har ikke skiftet standpunkt. Vi har fra start af afvist denne form for undersøgelse som ubrugelig, uegnet på enhver måde. Jeg skal herom henvise til CD's gruppeformands tale ved førstebehandlingen den 12. november i fjor, hvor hr. Peter Duetoft udtalte sig på en helt klar og utvetydig måde, og hans tale fik for øvrigt fru Elisabeth Arnold til at gå op på talerstolen og erklære, at hr. Peter Duetoft er en fremragende taler, og det kan jeg bekræfte. At hun så ikke var enig med ham er så en anden ting.

Men altså vi har ikke skiftet standpunkt, men det har jo regeringen, ikke mindst gennem sin justitsministers mund. Hvis jeg må have lov at citere, og det gør jeg her, fra betænkningssbidraget fra Venstre og De Konservative, og det er altså et citat fra den 3. juni, knap et år gammelt, 3. juni 1998, hvor det var SF, der havde fremsat forslag om at få sådan en undersøgelse, da afviste regeringen gennem justitsministerens mund, og jeg skal tillade mig at citere:

»Store dele af det skriftlige materiale vil derfor være destrueret efter de regler, der gælder for PET, og undersøgelseskommissionen vil altså skulle bygge på et meget ufuldstændigt og tilfældigt dokumentationsmateriale kombineret med afhøringer af mennesker, der skal forklare, hvad der nøjagtigt skete og hvorfor i den og den sag for 10, 15, 20 år siden.

Mon ikke en undersøgelseskommission stillet over for de fleste spørgsmål, hvor der er modstridende udsagn og bevislighed, må læne sig tilbage og konstatere, at det på et sådant grundlag ikke er muligt at nå frem til en sikker konklusion.«

Jeg går ud fra, at justitsministeren kan genkende citatet, som her altså er slut. Og der kan jeg altså bare konstatere, at det var SF, der fremsatte forslaget. Så sagde regeringen nej, og det var vi også dengang enige i.

Det er jo en smuk tanke, jeg vil næsten kalde det en drøm, med denne regeringserklæring fra 1968 gående ud på, at lovlig politisk virksomhed ikke må følges og i hvert fald ikke registre-

res. Det lyder jo dejligt. Men man glemmer en ting: I vort dejlige demokrati er der jo meget vide rammer for, hvad der er lovligt.

Min bror, Bent Melchior, havde en artikel i Berlingske Tidende om dette emne for et par uger siden, hvor han gjorde opmærksom på, at nazisme er lovlig i dette land, og vi har et nazistisk parti, og de bruger hagekorset, og de heiler og de bruger nazistisk terminologi langt hen ad vejen.

Er dét lovlig politisk virksomhed? Ja, det er det! Men må den følges, må den registreres? Her er jeg ganske enig med min bror og vil sandelig håbe, at den bliver fulgt dag for dag og time for time og skridt for skridt.

Og vi er også her i Tinget velsignede med et medlem af et af partierne, som er tidligere formand for Danmarks Kommunistiske parti, og et andet parti har såmænd et medlem her i Folketinget, altså en kollega til os alle sammen, som i et interview forleden dag meddelte, at han fortsat er medlem af det kommunistiske parti. Og det skal de selvfølgelig have lov til, for det er også lovligt, men vi må vel nok have lov til at sige, at dem ville vi have fulgt, for de har på tidligere tidspunkter erklæret, at de vil omstyrte samfundet med alle tilgængelige midler, også ulovlige.

Det er jo demokratiets vanskelighed, demokratiets dilemma, at vi har disse frie rammer, men dem er jeg en tilhænger af. Jeg ønsker hverken at ændre ytringsfriheden eller forsamlingsfriheden eller nogen af de andre friheder, vi har. Det skal blot ske under ansvar over for domstolene. Men samtidig med, at demokratiet – i modsætning til sine modstandere – giver disse friheder, må det altså oprette et værn for at forsvare sig selv og muliggøre sin fortsatte eksistens og undgå den omstyrning, som der til hver en tid er nogen der forsøger at frembringe.

Jeg ønsker bestemt ikke noget »Storebror ser alt«-samfund. Det kan der ikke være tale om, og derfor skal statens spiontjeneste, både politiets og militærets, selvfølgelig være under kontrol. Og vi har jo denne kontrol: PET har justitsministeren som sin chef, og justitsministeren har hele regeringen og regeringens sikkerhedspolitiske udvalg at støtte sig til. Desuden har vi Wamberg-udvalget, som har fået speciel besked på at følge registreringerne, og vi har Folketingets eget organ, et 5-mands-kontroludvalg, som skal følge PET's gøren og laden. Og jeg har ikke som medlem af Folketinget hørt nogen af dem blæse i basuner eller sende andre advar-

selssignaler om, at der foregår noget, som er helt rivegalt. Det er andre og ikke de af os selv indsatte kontrolorganer, der er kommet med denne protest.

Jeg mener derfor, at der er kontrol nok med, at vi ikke får et »Storebror ser alt«-samfund, og jeg forudser, at det ikke bliver til at skaffe kompetent personale til denne svære tjeneste i fremtiden, for først beder man kompetente folk om at udføre en hemmelig tjeneste i fortrolighed, og bagefter skal de lægge alting på bordet for offentligheden.

Også om dette har justitsministeren jo udtalt sig ganske fremragende, for på samme tid i fjor, den 3. juni 1998, sagde justitsministeren fra denne talerstol:

»Og i alle tilfælde bliver det en næsten umulig situation for PET, som næppe vil få tid til andet end at fremskaffe materiale og besvare spørgsmål fra henholdsvis undersøgelseskommissionen og udvalget.

I en sådan situation skal vi i alle tilfælde ikke regne med at have nogen reel efterretningstjeneste i en del år frem.«

Man pålægger PET at lave et katalog over alt, hvad der er, og være til rådighed med alting 50 år tilbage i tiden!

Og jeg lægger justitsministerens ord til grund for min opfattelse – og det håber jeg han er stolt af og tilfreds med – idet han selv siger, at i så fald skal vi ikke regne med at have nogen reel efterretningstjeneste i en del år frem.

Jeg vil på CD's vegne takke de mennesker, der arbejder i PET under meget vanskelige forhold, men at de nu skal stå model til offentlig striptease, er jeg en stærk modstander af, for når forudsætningerne for det, man har påtaget sig, brister, så er man blevet snydt.

Og må jeg minde om, at der for nylig var en islandsk forsker, der ville undersøge nogle begivenheder, som foregik her i landet ved krigens udbrud og i de første krigsår, og hvor vi returnerede nogle flygtninge til Tyskland: Han fik minsandten at vide, at en del af papirerne er båndlagt 80 år – firindstyve år – frem i tiden, og at han ikke kunne fuldende sine undersøgelser, fordi der var denne båndlæggelse! Men her skal statens hemmelige tjeneste altså danse i fuld offentlighed.

Jeg mener, at det er ganske utænkeligt, at det kan lykkes at få noget som helst af værdi ud af dét. CD siger ja til en historisk undersøgelse, men nej til en retslig undersøgelse.

Hr. Jacob Buksti siger, at i dag er en god dag for folkestyret, fordi dette lovforslag får lov til at passere. I CD har vi den opfattelse, at det er en undergravende lovgivning, idet den undergraver demokratiets fuldt lovlige værn. Og den vil blive en vildledning af de mennesker, der modigt har stillet sig til rådighed for dette svære arbejde, og som nu må se sig stående over for helt bristede forudsætninger.

Hr. Jacob Buksti sagde også, at det ikke handler om, at vi ikke skal have noget PET, og hr. Jann Sjursen akkompagnerede ham, idet han sagde, at vi selvfølgelig skal have et PET.

Jamen det er da ikke ligegyldigt, hvad for et PET vi har. Det er da ikke ligegyldigt, om vi har et PET, der har tålelige og brugbare arbejdsforhold at kunne gøre sit for samfundet så nødvendige arbejde under, eller vi har et PET, som skal være historieskriver 50 år tilbage i tiden og derfor ifølge justitsministeren selv ikke vil kunne fungere som det, det er sat til, og som altså også i fremtiden næsten ingen muligheder vil have for at fungere ordentligt.

Lad mig slutte med at sige, at CD stemmer blankt til de stillede ændringsforslag og – som det er fremgået af, hvad jeg har sagt – blankt nej til lovforslaget ved tredje behandling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har nu følgende korte bemærkninger: justitsministeren, hr. Holger K. Nielsen, fru Elisabeth Arnold, hr. Søren Søndergaard, hr. Frank Aaen og hr. Jacob Buksti.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg kan komplimentere hr. Arne Melchior, for han er jo også en god taler; det er ikke alene CD's gruppeformand, der er det. Men det er jo ikke kun det, at talen er fremført med stor patos, der bagefter giver grundlag for karakterbedømmelsen; det er jo også indholdet. Og jeg må sige til hr. Arne Melchior, at i denne sag er jeg ked af, at vi ikke har fundet og ikke kan finde hinanden, men jeg tror, det er begrundet i det lille forhold, som mangler i hr. Arne Melchiors tale, og det er kronologien.

Den tale, som jeg holdt her i Folketingssalen den 3. juni 1998, var en tale, der blev holdt på et tidspunkt, hvor jeg ikke som ansvarlig justitsminister havde noget grundlag for at etablere en undersøgelseskommission. Men det grundlag fik jeg, selv om jeg ikke ønskede at få det – det er der nogle der har mistænkt mig for at jeg

har ønsket, men det har jeg bestemt ikke – for det kom PET's chef til mig med i august måned sidste år, altså efter at jeg havde holdt min tale den 3. juni.

Det var materiale, hvoraf det fremgik, at i september måned 1968 havde den daværende regering under Hilmar Baunsgaards ledelse tilkendegivet, at nu skulle der være en regulering af PET's registreringsvirksomhed: Man måtte ikke længere registrere alene – og det drejer sig om ordet alene – på baggrund af lovlig politisk virksomhed. Det skulle stoppes. Men i december måned samme år kommer der en instruks fra PET's chef om, at man fortsat skal registrere folk, alene fordi de er kendt som medlemmer af VS' hovedbestyrelse eller DKP's centralkomité osv. osv. Og det drejer sig stadig væk om ordet alene.

Og da jeg sidder med henholdsvis regeringserklæringen fra 1968 og Arne Nielsens, den daværende PET-chefs, instruktion, så er det, at tvivlens nådegave også besjæler mig, og jeg spørger, om det kan forklares. Og jeg sætter mine embedsmænd i gang med at finde ud af det, og jeg beder PET om at finde en forklaring, men ingen kan forklare det.

Så rådfører jeg mig – som jeg også har tilkendegivet i et svar til Retsudvalget – med højesteretsdommer Hugo Wendler Pedersen i hans egenskab af formand for det lovforberedende udvalg, og højesteretsdommeren siger til mig: Det her stiller alvorlige spørgsmål.

Det var jeg godt selv klar over, og jeg drog min konklusion og sagde: Det her kræver, at vi får det undersøgt inden for en ordentlig retssikkerhedsmæssig ramme, og det er det, vi nu tager stilling til.

Jeg beklager, at denne sag er blevet så politiseret, at der i den grad er opstået fronter i den, for det burde der ikke, som også hr. Holger K. Nielsen har været inde på. Det burde være en sag, som vi tog til efterretning og fik undersøgt ordentligt.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Hr. Arne Melchior's tale var karakteriseret ved i hvert fald to ting:

For det første handlede den i høj grad ikke om, hvad denne sag drejer sig om; den handlede om alt muligt andet, om generelle angreb på personer, på partier, på organisationer. Og det her lovforslag handler om at få de her sager undersøgt på en ordentlig måde.

For det andet var den ualmindelig ubehagelig, og når hr. Arne Melchior nævner, at det er vigtigt at følge og undersøge nazisterne, og i samme åndedræt nævner, at det også er nødvendigt at undersøge et medlem af dette Folketing, der tidligere har været formand for DKP, og som i dag er medlem af SF, det parti, jeg er formand for, så vil jeg ikke finde mig i, at hr. Arne Melchior står her og antyder, at der i SF's folketingsgruppe findes personer, som er fjender af demokratiet, og som det er nødvendigt at PET skal følge og undersøge.

Det vil jeg ikke finde mig i, og jeg synes, hr. Arne Melchior og de andre borgerlige politikere, der kører plat på denne sag – for at sige det rent ud – og fortsætter med deres antydninger af, at den og den er landsforræder, og jeg ved ikke hvad, skulle tage at tænke sig om og så stemme for en undersøgelse, der virkelig kunne få det her undersøgt til bunds, så vi kan få en kvalificeret debat om de her ting i stedet for de løse antydninger og perfiditeter fra hr. Arne Melchior's side. Det er ikke til at holde ud i en diskussion, der burde handle om, hvordan vi kan komme til bunds i denne sag.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg har i lang tid levet i den vildfarelse, at hr. Arne Melchior og jeg var enige om visse af forudsætningerne for den debat, vi har i dag, bl.a. regeringserklæringen fra 1968. Jeg har hele tiden haft den opfattelse, at den regeringserklæring, der sagde, at herefter skal personer ikke registreres alene på grundlag af lovlig politisk aktivitet, også havde almindelig opbakning hos CD. Men som jeg hørte hr. Melchior's ordførertale, var det en klar afstandtagen til regeringserklæringen fra 1968, idet hr. Arne Melchior sagde, han sandelig håbede, at folk blev undersøgt, når de var medlemmer af f.eks. DKP eller nazistpartiet. Og hvis det er rigtigt, vil jeg gerne have, at hr. Melchior går herop og bekræfter det, for det trækker tæppet lidt væk under den fælles enighed, som jeg troede vi havde om regeringserklæringen fra 1968, som jo er hele baggrunden for, at vi overhovedet diskuterer denne sag.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Her 14-15 måneder inde i denne debat tror hr. Arne Melchior stadig væk, at diskussionen handler om, hvorvidt PET har måttet overvåge

venstrefløjen, men det gør den ikke, det handler den ikke om.

Den handler om, hvorvidt PET i sin overvågning af venstrefløjen har overholdt love, regler og retningslinjer. Det er det, diskussionen handler om, og det er jo det eneste, der er interessant, og derfor bliver hr. Melchior jo nødt til at svare på, om han finder det fuldstændig uinteressant, om en statsinstitution overholder de af landets love, regler og retningslinjer, der er udstukket for dens arbejde, eller hvilke andre institutioner hr. Arne Melchior i givet fald mener bare kan overtræde de af landets love, regler og retningslinjer, der er udstukket for deres arbejde, uden at der skal en undersøgelse til.

Og jeg vil også lige spørge hr. Melchior, om hr. Melchior mener – ligesom vi hørte det fra Dansk Folkepartis repræsentant tidligere – at resultatet af denne undersøgelse vil stå svagt, fordi den kun er blevet vedtaget med et flertal med Kristeligt Folkeparti og venstrefløjen.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Hr. Arne Melchior sagde i sit indlæg, at han forleden dag havde læst i en avis, at der er et medlem af Folketinget, der er medlem af DKP.

Det er undertegnede, og da det, hr. Arne Melchior sagde, kunne lyde, som om det, at jeg er medlem af DKP, er en begrundelse for, at jeg skal registreres af PET, vil jeg gerne have uddybet helt klart, hvad hr. Arne Melchior mente med i sit indlæg at henvise til mit medlemskab af DKP.

(Kort bemærkning).

Jacob Buksti (S):

Nu kender vi jo alle hr. Arne Melchior som en meget engageret taler, og det fik vi da også bekræftet i dag. Men det var jo sådan, at det var hr. Peter Duetoft, der var CD's ordfører under førstebehandlingen – jeg tror også, hr. Arne Melchior selv var inde på det – og af de meget stærke ord og de betragtninger, som hr. Arne Melchior kom med, kunne man jo få det indtryk, at hr. Arne Melchior ikke har læst, hvad forslaget går ud på, i hvert fald ikke bemærkningerne til forslaget. Ellers ville hr. Arne Melchior jo ikke være kommet med de meget kraftige udfald og de citater fra den 3. juni, som justitsministeren allerede har været inde på. For i bemærkningerne til forslaget står der jo klart, hvorfor regeringen mener, at der er behov for en undersøgelse, nemlig fordi der er kommet

nye oplysninger frem i sommerens løb, og der er endda senere kommet yderligere oplysninger frem.

Derfor må jeg spørge hr. Arne Melchior: Når nu sådanne oplysninger kommer frem, skal man så bare sige nå? Når det er sådan, at det kommer frem, at arkiverne ligefrem er blevet mikrofilmet og eventuelt placeret i den danske ambassade i Washington, er det så noget, som man bare skal sige nå til? Er det ikke lige præcis derfor, man har behov for en undersøgelse?

Det står alt sammen i bemærkningerne til lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Justitsministeren siger – hvilket jo er korrekt – at han senere fik noget at vide, altså efter sin udtalelse den 3. juni 1998, som jeg citerede fra, og det var ordet alene.

Jeg vil gerne sige, at jeg har genlæst de to citater, og jeg skal ikke trætte salen med at citere dem her igen, for de kan jo læses i referatet, men jeg mener ikke, at det, som justitsministeren sagde den 3. juni, har ændret sig på grund af den nye oplysning, som justitsministeren senere fik. F.eks. forandrer det, at PET ikke vil kunne fungere i en række år, hvis der bliver foranstaltet en sådan undersøgelse, sig jo ikke af, at der er kommet en ny oplysning frem.

Men mit afgørende svar til justitsministeren er: Vi har jo en kontrol, og justitsministeren er personlig en del af denne kontrol. Og jeg mener ikke, at dette ene ord »alene« alene kan begrunde, at justitsministeren går imod det, som han på regeringens vegne nogle få måneder tidligere har sagt, for der var ikke noget særlig sensationelt i denne oplysning, som nødvendiggør en sådan undersøgelse med alle de skrækkelige følger, som den ifølge justitsministerens udtalelse den 3. juni 1998 vil få.

Så siger hr. Holger K. Nielsen, at jeg har angrebet et parti, men jeg har ikke angrebet noget parti, og jeg er ikke kommet med nogen antydninger. Jeg har sagt noget, som er alle klart bekendt, og som en af de to, jeg nævnte, sagde ganske frivilligt til en avis forleden dag, og det er da helt fint. Det har jeg det da ikke spor dårligt med. Jeg synes, det er flot gjort af vedkommende kollega. Og det har jeg vel lov til at nævne, og der ligger vel ikke en anklage i at citere dét? Der ligger vel ingen antydning i at sige, hvad der er en kendsgerning.

Og der er ikke noget som helst om, at hr. Frank Aaen skal undersøges – det er også et svar til hr. Aaen – jeg sagde udtrykkelig: På et givet tidspunkt har også disse mennesker støttet bevægelser, som i andre lande har omstyrtet lovlige regeringer, og adskillige af dem har udtalt, at det også kunne finde sted her i landet, og derfor er jeg glad for, at der findes en spiontjeneste – det er det jo – fra det offentliges side, fra den demokratiske, parlamentariske stats side, med indbyggede kontrolorganer, som jeg er helt tilfreds med, og intet af disse kontrolorganer har reageret. Jo, man kan sige, at justitsministeren ved at fremsætte dette forslag nu reagerer, men på så svagt et grundlag som ordet »alene«.

Og jeg har stillet det spørgsmål, og det vil også være et svar til hr. Frank Aaen og fru Elisabeth Arnold og hr. Holger K. Nielsen: Må Jonni Hansen undersøges og registreres, eller vil mine gode kollegaer være tilfredse med, at der ikke er nogen myndighed i landet, der følger hans bevægelser skridt for skridt? Det kan jeg ikke tænke mig at de vil mene, men det kan da godt være, jeg tager fejl.

Og til hr. Søren Søndergaard vil jeg bare sige: Jeg ved da godt, at det drejer sig om, hvorvidt PET har overholdt loven, og selvfølgelig skal PET overholde loven, men det har vi jo også kontrolorganer til at sikre at de gør, og Folketinget har selv sit eget organ. Og vi, som er medlemmer af Folketinget, måtte da have fået en henvendelse fra Folketingets eget kontroludvalg, hvis vi sagde: Hov, den er gal, PET overtræder loven! Men det har vi ikke hørt noget fra det om.

Og hr. Jacob Buksti tror jeg også jeg har svaret i mit svar til justitsministeren: Selvfølgelig kender jeg lovforslagets indhold, og jeg har læst både det ene og det andet, også hr. Duetofts tale ved første behandling.

Og jeg vil hævde på ny: For det første har jeg meget stor respekt for justitsministeren, og for det andet har jeg respekt for og tillid til de af mine kollegaer, der har været heroppe og sige mig imod. Jeg har altså bare en helt anden mening. Men jeg vil bestride, at jeg er kommet med antydninger, beskyldninger eller anklager. Jeg har sagt ting, som er alle bekendt, og bare sat dem ind i den sammenhæng, som passer mig, ligesom hr. Holger K. Nielsen og hr. Frank Aaen gør, når det passer dem. Og det kan der vel ikke være noget forkert i i et land, der har

yringsfrihed og endda en udvidet yringsfrihed for folketingsmedlemmer.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har nu følgende korte bemærkninger: justitsministeren, hr. Frank Aaen og hr. Holger K. Nielsen.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Hr. Arne Melchior henholder sig til, at det stadig væk står til troende, at mine argumenter fra den 3. juni sidste år også kan bruges til at afvise en undersøgelse i dag.

Det synspunkt deler jeg selvsagt ikke, og jeg mener uanset hvad, at de oplysninger, som PET-chefen er fremkommet med over for mig, begrundet en undersøgelse. Og jeg mener, at de oplysninger, der er kommet frem, er dygtigt journalistisk arbejde, hvor man har siddet i Rigsarkivet og fået adgang til den tidligere konservative justitsminister Thestrups dagbøger, hvoraf det skulle fremgå, at der i forbindelse med eller lige op til regeringserklæringen i 1968 – tidsfastsættelsen er uklar – skulle være taget en mikrofilm af hele registret og placeret på den danske ambassade i Washington, og det mener jeg berettiger, at vi får kastet lys over det.

Alt andet vil jo gøre, at det bliver meget svært for efterretningstjenesten at komme ind i næste årtusind, hvis der får lov at hænge så mange ubesvarede spørgsmål i luften og ligge så meget mytedannende materiale på efterretningstjenesten, og det vil være ærgerligt. Jeg mener, at man skal give efterretningstjenesten en fair chance for at kunne komme videre efter den meget opslidende og lange debat, vi har haft om PET's virksomhed.

Så skal jeg sige til hr. Arne Melchior, at regeringserklæringen fra 1968 er ikke ensbetydende med, at folk, der er i et politisk parti eller melder sig ind i et politisk parti, og som har en adfærd, der gør, at politiet nødvendigvis må holde øje med dem, ikke er et registreringsgrundlag. Selvfølgelig er det det.

Og når hr. Melchior er så optaget af den nazistiske bevægelse, ved hr. Melchior jo, at jeg har samme opfattelse som hr. Melchior, for vi har jo en fælles fortid i Folkebevægelsen mod Nazisme, som vi var sammen om at starte tilbage i 1988.

Så hr. Melchior må ikke blande tingene sammen. Der skal foreligge en konkret vurdering som registreringsgrundlag – man må ikke regi-

streres, alene fordi man er medlem af et lovligt politisk parti – og det er den konkrete vurdering, der mangler i forhold til instruktionen i december 1968 fra den daværende PET-chef.

Og så skal jeg sige: Det er jo ikke omkostningsfrit for hr. Arne Melchior at sige, at han går ind for en historisk undersøgelse. Det er jo ikke omkostningsfrit, for hvad giver det her ikke anledning til af retsikkerhed i forhold til det spørgsmål, som jo også skal besvares på et tidspunkt: Har man overholdt reglerne og retningslinjerne?

Det svar vil vi jo gerne have, og det kan historikerne ikke give os.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Man skal registrere og forfølge spioner og andre, der udøver forskellige former for landsskadelig virksomhed, og det kan jeg aldrig nogen sinde finde på at protestere imod, men det var vel ikke det, hr. Arne Melchior hentydede til, da mit navn blev bragt ind i folketingsdebatten. Det går jeg da ikke ud fra.

Kunne jeg ikke få at vide af hr. Arne Melchior, hvorfor det var relevant at henvise til Frank Aaen i en diskussion om PET, og hvad baggrunden for det var, for jeg blev ikke klogere af hans svar? Kan jeg få et svar?

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg må sige til hr. Arne Melchior: Lad nu være med at inddrage nazisterne og Jonni Hansen i det her! Det er jo ikke det, den her sag drejer sig om. Den drejer sig om, at hr. Arne Melchior i forlængelse af, at han nævner nazisterne, nævner konkrete medlemmer af det her Ting.

Hvad har Jonni Hansen at gøre med hr. Ole Sohn og hr. Frank Aaen? Er der overhovedet nogen sammenligning mellem dem eller hvad? Er det det, hr. Melchior antyder?

Det er jo det, vi må sidde tilbage med en grim mistanke om, denne lille antydning: på den ene side nazisterne og Jonni Hansen, ikke sandt, og på den anden side folketingsmedlemmer som hr. Ole Sohn og hr. Frank Aaen, og det er det, som gør denne debat så ualmindelig ubehagelig.

I øvrigt synes jeg, hr. Melchior skulle begynde at tale om det, som det her lovforslag handler om. For det handler jo ikke om en stor ideologisk debat om den ene og den anden side; det handler om at få en konkret undersøgelse,

så vi kan få et andet grundlag for at kunne diskutere de her ting end det, hr. Melchior udstikker.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Justitsministeren siger, at det ikke vil være omkostningsfrit at lave en historisk redegørelse.

Jeg ved ikke, hvad der tænkes på i forbindelse med ordet omkostningsfrit – det er jo ikke pengene, der tænkes på – men jeg formoder, at det er en risiko for, at noget skal blive afdækket, og den risiko er jeg da til enhver tid beredt til at tage. Den må vi alle underkaste os. Vi er jo alle sammen objekter for historiens dom til hver en tid, og vi bliver kigget i kortene i så mange sammenhænge. Så det er da helt naturligt.

Og jeg ønsker en undersøgelse, jeg ønsker ikke noget skjult, men jeg ønsker ikke, at man under falske forudsætninger om fortrolighed og hemmeligholdelse lokker folk til at udføre et meget vanskeligt arbejde og så bagefter ændrer forudsætningerne for det svære job, de har påtaget sig.

Det er mit hovedærinde, og derfor taler jeg selvfølgelig også om det, det drejer sig om, vil jeg sige til hr. Holger K. Nielsen, og enhver ordfører bestemmer selv, hvilke punkter af en sag det er muligt at få ind i den taletid, der er.

Hr. Frank Aaen spørger, hvorfor det er relevant at nævne hans navn i denne forbindelse. Jamen jeg troede, hr. Aaen ville være ganske tilfreds, for hr. Aaen har ganske frivilligt udtalt sig om det forhold, at han den dag i dag er medlem af det kommunistiske parti, og så er det vel ikke underligt, at jeg 2 dage senere, når man taler om undersøgelser af diverse fløje af altså lovlig politisk virksomhed, nævner, at vi har en kollega, der selv har meddelt det. Og jeg har i min forrige replik sagt, at det tager jeg da hatten af for at hr. Aaen har meddelt, så det kan der da aldrig være nogen ringeagt i eller noget angreb eller noget dulgt i.

Derfor er det også helt forkert, når hr. Holger K. Nielsen siger, at jeg i forlængelse af at have nævnt nazisterne, hvor jeg citerede min bror, nævnte nogle medlemmer af Tinget her. Der var overhovedet ingen sammenhæng mellem dem. Jeg talte om yderfløje, og jeg sagde, at på et tidspunkt har også danske kommunister ønsket at omstyrte dette samfund, også med ikke-lovlige midler, og at jeg som borger i dette samfund og som demokrat er tilfreds med, at der så er en undersøgelse og en registrering.

Og jeg skylder lige et svar til hr. Søren Søndergaard, som spurgte mig, om et resultat fra en undersøgelseskommission, der ikke er vedtaget med et bredt flertal, vil være værd at læse og lære noget af.

Ja, det vil jeg da gå ud fra, for dér er flertallets størrelse ikke afgørende, men det kommer selvfølgelig an på, om man kan få nogen til det, og hvad det er for nogle mennesker, man får til det, og hvor langt de kan nå.

Så vi må vi altså vente med at tage hatten af, til vi ser manden, men det er ikke flertallets størrelse, der skal være afgørende for boniteten af den undersøgelse, der kommer for dagen. Men jeg siger god fornøjelse til dem, der vil påtage sig den opgave. De kommer sandelig på arbejde.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Nej, der ligger ikke nogen ringeagt i at sige, at hr. Frank Aaen er medlem af DKP, ellers ville jeg jo ikke selv sige det, selvfølgelig ikke, men hvorfor skal det bringes ind i en debat om PET? Hvorfor skal det det? Det har jeg stadig væk ikke forstået – medmindre det er for på en eller anden måde igen at sige: Det er i orden at undersøge og registrere de dér røde folk.

DKP er engang gået ind for omstyrtelse med ulovlige midler. Jeg ved ikke hvornår, måske langt tilbage i historien, i starten af århundredet, efter krigen aldrig og aldrig i noget program, som jeg vil diskutere med nogen som helst. Nogle vil kritisere mig for, at vi var alt for legale, at vi afviste at bruge illegale eller ulovlige midler.

Så det er noget sludder, og når jeg overhovedet synes, det er værd at tage debatten her med hr. Arne Melchior, så er det jo, fordi de fordomme om DKP, som åbenbart lever i hr. Arne Melchiors hoved, og de holdninger, der er om, at det er helt i orden at registrere folk, når de er helt ude på den fløj, kan legitimere det. For det er jo det, der er sket, og det er jo derfor, vi skal have en undersøgelse.

På grund af fordomme over for mennesker, som man var uenig med, skete der både her og i lande, som jeg tidligere havde håb og tiltro til, en uhørt registrering af folk, og det er det, vi skal have undersøgt. Og jeg synes sådan set, det er lidt beskæmmende, at hr. Arne Melchior i dag med den måde, han har optrådt på i denne debat, igen har båret ved til det bål, at det er nok lidt i orden, for de er jo lidt ufine i kanten.

(Kort bemærkning).

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg skylder hr. Arne Melchior et svar på, hvad jeg mente med at knytte ordet omkostningsfrit til den historiske undersøgelse, og det hænger jo sammen med, at hr. Arne Melchior bygger hele sin argumentation op på at gå imod lovforslaget her, fordi undersøgelsen også har en retlig del. For der er jo en historisk del, der går tilbage til 1945 og frem til 1989, og så er der det, at undersøgelsen også får en retlig karakter fra 1968 og frem til 1989, og det hænger sammen med det, der er rejst spørgsmål ved, og det er: Hvad betød regeringserklæringen for praksis?

Betød det, når statsministeren sagde, at man ikke alene måtte registrere på lovlig politisk virksomhed, at man så bagefter siger, man skal fortsætte alene at registrere, fordi de er kendt som medlemmer af de pågældende partier? Er det en tilsidesættelse af regeringserklæringen? Og det er der sat spørgsmålstegn ved.

Men hr. Arne Melchior siger så, at man bare kan gå ind for en historisk undersøgelse. Og så er det, jeg siger, at det jo ikke er omkostningsfrit i forhold til det, som hr. Arne Melchior referer mig for at have sagt den 3. juni i forhold til, hvad konsekvenserne er, bl.a. det ikke at have en efterretningstjeneste i fuld vigør de kommende år.

Det spørgsmål har vi fra regeringspartierne side vist os åbne over for at finde løsninger på. Og det har vi gjort også med forståelse fra en række partier, bl.a. Kristeligt Folkeparti, til at sige, at undersøgelsen så stopper i 1989, netop af hensyn til, at de nuværende medarbejdere i PET ikke skal bruge al deres tid på at sidde og lave materiale eller forberede sig på at forelægge deres vidneudsagn for en undersøgelseskommission. De kan være i fuld vigør med den aktuelle nuværende efterretningsvirksomhed.

Så hr. Arne Melchior burde sådan set også se, at der er et behov for, at hr. Arne Melchior også kunne give sin støtte, netop fordi vi har imødekommet det kritikpunkt, der var, ved at undersøgelsen skulle gå op til og med i dag.

Så det var det, jeg mente med omkostningsfrit. Men det er der bare ingen, hverken fra V's og K's side eller for den sags skyld fra hr. Arne Melchiors side, der ligesom har taget ind i de konkrete overvejelser om det at foreslå en historisk undersøgelse, at der selvfølgelig også er konsekvenser af det.

(Kort bemærkning).

Ebbe Kalnæs (CD):

Jeg vil gerne bekræfte det, der ligger i, at det var en anden tid, hvor meget af det her foregik i.

Og jeg vil gerne give en kort historie, som jeg har nævnt en gang før, for ligesom at bekræfte

...

Anden næstformand (Henning Grove):

Det her er korte bemærkninger til hr. Arne Melchior.

Ebbe Kalnæs (CD):

Ja, men jeg bekræfter også hr. Arne Melchior's indlæg og vil gerne have et svar på det.

I 1975 var jeg ung i politik. Jeg var lige startet. VS blev valgt. Dagen efter valget var der et interview med Steen Folke, som sagde, at det kun var en platform at komme i Folketinget, og når man havde tilstrækkeligt tag i arbejderbevægelsen, ville man gerne omstyrte samfundet ved magt. Jeg var rystet. Han havde lige skrevet under ude i Vandrehallen.

Det var en anden tid. Det tror jeg ikke ligger i venstrefløjen i dag. Men det var en anden tid.

Jeg vil gerne spørge hr. Arne Melchior, om ikke det er den bekymring, at det var en anden tid, der gør, at kun en historisk undersøgelse er i stand til at løse det her. Der vil aldrig nogen sinde kunne laves et juridisk grundlag tilbage i 1970'erne.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg takker justitsministeren for, at han gjorde sig ulejligheden én gang til med at forklare sig, og det har jeg respekt for. Jeg har respekt for motiverne, både hos justitsministeren og hos de partier og kollegaer, der stemmer for.

Jeg har bare en anden opfattelse af, hvad PET er til. Efter min mening er det en spiontjeneste og et forsvar for demokratiet fortsatte beståen i dette land. Og det forsvar ønsker jeg ikke læstet. Men man kan ud fra andre motiver og en anden forståelse klart have en anden opfattelse, og det må vi bøje os for. Men vi har lov til at diskutere det.

Og så spørger hr. Aaen: Hvorfor i en debat om PET bringe ind, at der også i dette hus er mennesker, der har haft en anden opfattelse?

Jamen jeg har sagt det to gange før: Jeg har læst det pågældende interview, og hr. Aaen var ikke presset til at sige det, han sagde. Han sag-

de det glad og fro, og jeg har rost ham for at have sagt det. Så kunne jeg ikke drømme om, at han kan blive fornærmet over, at det bliver nævnt i dag.

Jeg kan da heller ikke forstå, at en tidligere formand for et parti – det er jo ikke så forfærdelig mange år siden – ikke ønsker nævnt, at han har været formand for det parti.

Jeg får tit revet i næsen, at jeg er gammel Socialdemokrat, og det skammer jeg mig ikke over.

Men jeg kan altså forstå, at hr. Aaen og muligvis andre, hr. Holger K. Nielsen, føler sig stødt over og angrebet ved, at jeg siger noget, som står i enhver historiebog, som alle 179 herinde ved, og som jeg bringer i sammenhæng med et forsvar for demokratiet.

Derfor, vil jeg sige til hr. Aaen, er det nævnt i PET-debatten, fordi disse kræfter jo på tidspunkter har villet omstyrte demokratiet. Og at vi dengang var glade for, ligesom vi i dag bør være glade for og i morgen forhåbentlig også, fortsat at have et organ, som vil påtage sig denne vanskelige vagttjeneste, er da ikke så vanskeligt at forstå.

Og jeg er helt enig med min gode kollega, som var oppe og sige, at det var en anden tid. Ja, vist var det det, men jeg må jo have lov at minde om, at der har været andre tider, og der ved få mine kolleger til måske at tænke om.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Det er fuldstændig uinteressant at lave en undersøgelse for at få fremdraget, hvad der står i aviserne. Derimod er det meget interessant at få lavet en undersøgelse for f.eks. at få klargjort de tætte kontakter, der var mellem danske politikere og den sydafrikanske efterretningstjeneste, og hvordan de forbindelser også havde kontakter til Politiets Efterretningstjeneste.

Elisabeth Arnold (RV):

Vi har mange registre her i landet. Folkeregistret – det o.k. at stå i folkeregistret, jeg accepterer at stå der, og folkeregistret kan henvende sig til mig og sige, at nu vil de have klar besked, om jeg bor dér, hvor jeg bor. Skattevæsnet skal også have et sted at sende selvangivelsen hen.

Jeg accepterer også at stå i det centrale motorregister. Der skal være et sted, hvor de kan opkræve min vægtafgift, og politiet skal selvfølgelig vide, hvem der ejer den bil, jeg kører rundt i til daglig.

Men Politiets Efterretnings-tjeneste må ikke registrere mig, selv om jeg så er medlem af Kvinder for Fred, Det Radikale Venstre eller foreningen Aldrig mere Krig. De må kun registrere mig, hvis der er en begrundet mistanke om, at jeg er sat i ledtog med folk, som på anden måde ønsker at omstyrte samfundet eller beskæftige sig med landsskadelig virksomhed. Det er i al enkelthed det, hele undersøgelsen handler om. Hvilke regler gælder der for, hvordan PET må registrere folk i forbindelse med deres politiske virksomhed?

Vi har af en eller anden historisk grund ikke nogen lovgivning, der sætter rammer for PET's virksomhed. Vi har aldrig haft det, men vi skal have det. I Norge, i Sverige, i Holland og også nu efterhånden i Tyskland og flere andre lande, som er på vej, er man i stigende omfang begyndt at interessere sig for de lovregler, som et demokratisk samfund må sætte for en i bund og grund udemokratisk virksomhed, som en efterretnings-tjeneste jo er, selv om det så nok så mange gange er demokratiet, der beskytter sig selv mod overgreb.

I Det Radikale Venstre havde vi gerne set et bredt flertal for denne undersøgelse. Men det har ikke været muligt, og vi mener heller ikke, at V og K og andre personer og andre partier på den danske højrefløj skal have vetoret over for en undersøgelse, som der i øvrigt er et flertal for i Folketinget, og som der kan være mange gode grunde til at have.

Vi synes, den har fået et godt udseende, som den er nu, og jeg vil gerne takke specielt Kristeligt Folkeparti for meget tidligt at have meldt ud, at de var parat til en undersøgelse, og at de var villige til at forhandle om at få den rette konstruktion på sådan en undersøgelse. Uden deres hjælp er jeg ikke sikker på, at vi havde nået det gode resultat, vi har nu.

Der kommer både en historisk og en retlig undersøgelse. Vi synes, det har fundet en god balance. Det Radikale Venstre er meget tilfreds med det udseende, undersøgelsen får efter denne afsluttende behandling.

Søren Søndergaard (EL):

Udgangspunktet for den lov og de ændringsforslag, vi diskuterer i dag, er jo, at der har været en række sager, som har rejst tvivl om, hvorvidt Politiets Efterretnings-tjeneste har overholdt landets love og overholdt regler og retningslinjer, som var udstukket for deres arbejde. Der er kommet en række eksempler frem,

som er med til at rejse den tvivl. Det drejer sig om registrering af folk, som alene har været involveret i lovlig politisk virksomhed. Det drejer sig om indbrud uden dommerkendelse. Det drejer sig om registrering af stillere til folketingsvalg osv., osv., osv.

Men det drejer sig også om ting, som er mere alvorlige end det. Det drejer sig om efterretningsaktiviteter med formål at få aflyst politiske møder gennem pressen på folk, som havde mødelokalefaciliteterne og udlejede dem. Det drejer sig om en aktion mod Folkebevægelsen mod Nazisme med det formål at ødelægge organisationen, og det drejer sig om en række andre aktivoperationer fra Politiets Efterretnings-tjenestes side.

Det, diskussionen altså ikke handler om, er om, hvorvidt PET skal have mulighed for at overvåge det være sig højrefløjen eller venstre-fløjen. Det handler diskussionen ikke om. Diskussionen handler om, hvorvidt man har fulgt de regler, love og retningslinjer, der har været for arbejdet.

Siden førstebehandlingen er der efter Enhedslistens opfattelse sket nogle forbedringer med det forslag, der er kommet fra regeringen. Først og fremmest er den retlige undersøgelse blevet udvidet med en historisk undersøgelse. Det hilser vi velkommen. Det har været et ønske, som vi hele tiden har haft, og vi er glade for, at der bliver en historisk undersøgelse.

Der sker også det, at kommissionen er blevet udvidet fra tre til fem. Det synes vi også er godt. Vi havde hellere set en kommission, der var udpeget direkte af Folketinget, hvor Folketinget havde taget ansvar for kommissionen, bl.a. fordi vi finder, at diskussionen om habilitet hos enkelte kommissionsmedlemmer er ret besynderlig. Der er vi faktisk enige i de bemærkninger, som Venstre og De Konservative har i deres betænkningens bidrag.

Det, der er det afgørende for os, er, at kommissionen som helhed nyder en tillid til at ville søge både den historiske sandhed og søge en juridisk holdbar konklusion.

Det, at der er sket nogle fremskridt siden første behandling, ændrer dog ikke ved, at der stadig er nogle store problemer tilbage. Det ene store problem, der er tilbage, er, at denne undersøgelse som udgangspunkt kun omfatter Politiets Efterretnings-tjeneste. Vi synes, det er absurd i en situation, hvor låget alligevel skal afkisten, hvor man alligevel skal kigge ind i skabene og under gulvtæpperne, at man ikke be-

nytter lejligheden til at lave en samlet gennemgang af de efterretningstjenester, som har fungeret i Danmark siden 1945. Det var det, man gjorde i Norge, og det er jo klart, at de forskellige efterretningstjenester jo har et samarbejde. Derfor ville det også være naturligt at lave det på den måde.

Det er ikke sket. Det er kun Politiets Efterretningstjeneste, der er genstand for undersøgelsen, dog med visse muligheder for, hvis der kommer overlap til andre efterretningstjenester, at forfølge de her spor, men vi synes, at det er et stort problem, og vi synes især, at det er et stort problem, fordi det jo antydes, at en række af de operationer, som Politiets Efterretningstjeneste har lavet, bl.a. mod Socialistisk Arbejderparti, har været lavet på basis af ønsker fra NATO og dermed formentlig har været diskuteret også med Forsvarets Efterretningstjeneste.

Et andet stort problem med det lovforslag, som ligger, er, at den retlige undersøgelse slutter i 1989. Vi synes, det er besynderligt. Vi synes, det er mærkeligt, at når man sætter apparatet i gang, så har man et skel, der hedder 1989, selv om en række sager er opstået efter 1989, og selv om vi jo altså også kan konstatere, at Politiets Efterretningstjeneste faktisk i perioden efter 1989 udvidede antallet af ansatte. Det ville være relevant at tage den periode med, og det er ikke sket.

Dermed er Enhedslisten stillet i et vanskeligt dilemma. Vi har et lovforslag, som vi sagde nej til ved første behandling, som har undergået visse forbedringer, men vi har også et lovforslag, som stadig væk har store problemer tilbage, og derfor må jeg selvfølgelig også sige til dem, der har sagt, at regeringen har bøjet sig i støvet for venstrefløjen eller for Enhedslisten, at gid det var så vel. Sådan er det desværre ikke.

Vores problem må vi afgøre med os selv. Skal vi så sige ja til det, der ligger, eller skal vi sige nej? Ud fra det nøgne indhold er der ikke tvivl om, at vi tenderer mod et nej. Når vi alligevel ender med at sige ja til det, der ligger, også selv om der ikke er flertal for vores ændringsforslag om at udvide den juridiske undersøgelse fra 1989 og helt frem til i dag, så hænger det sammen med, at der i bemærkningerne ligger nogle ting, som gør, at man kan forstå f.eks. grænsen med 1989 som en henstilling til kommissionen, men at kommissionen har en mulighed for at gå videre.

Det er blevet formuleret på forskellige måder. Det er blevet formuleret som 1989 plus eller

1989 med løs bagkant. Det, der i hvert fald er vores konklusion, er, at hvis der er en kommission, som ikke primært tænker på en eventuel fremtidig karriere i det statslige system, men virkelig satser på at få sandheden frem, så har den muligheden for at gå til perioden efter 1989 og kigge efter i den.

Vi synes, at det er uværdigt, at det er op til en kommission selv at afgøre, hvad den skal undersøge. Vi synes, at det i et så vigtigt spørgsmål burde være Folketinget, som klart redegjorde for, hvilket område og hvilket tidspunkt der skulle undersøges. Også her er vi sådan set enige med de bemærkninger, som Venstre og De Konservative kommer med.

Det ændrer jo altså bare ikke ved, at hvis vi gjorde dét til kardinalpunktet, så ville der ikke på nuværende tidspunkt komme nogen undersøgelse, og vi ville derfor heller ikke få mulighed for at afprøve, hvorvidt kommissionen rent faktisk vil gå til bunds.

Den afprøvning synes vi skal finde sted. Derfor vil vi selvfølgelig stemme for vores eget ændringsforslag, og hvis det bliver forkastet, vil vi stemme for regeringens ændringsforslag med det perspektiv at få loven vedtaget til sidst og med den satsning, der så ligger i, at vi får en virkelig god kommission, som kender sit ansvar over for fortiden, over for fremtiden, over for den historiske troværdighed og over for den juridiske sandhed.

Vi forstår godt, at Venstre og De Konservative, som jeg sagde tidligere, ikke ønsker at bidrage til denne her undersøgelse. Det er jo i høj grad den periode, hvor Venstre og De Konservative har siddet med det politiske ansvar, der skal undersøges, og der er bestemt sager, som er meget interessante at undersøge fra den periode, som også involverer det politiske niveau.

Men vi ville håbe på, at Venstre og De Konservative så i hvert fald ville stemme for vores ændringsforslag og, når de nu ved, at undersøgelsen under alle omstændigheder kommer, så sige, at så er der ikke nogen grund til, at den kun skal fokusere på den borgerlige regering og stort set stoppe, lige før den nuværende regering kommer til; så kan vi lige så godt lave undersøgelsen til bunds og tage den periode med.

Lad det være en opfordring til Venstre og De Konservative om at gøre som i Norge, nemlig i hvert fald at stemme for at undersøgelsen går helt frem til nu. Hvordan man så stemmer om det samlet, må man jo afgøre med sig selv.

Enhedslistens konklusion er som sagt: Vi stemmer for vores eget ændringsforslag; vi stemmer for regeringens ændringsforslag, hvis vores eget ændringsforslag falder.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet er helt enig med justitsministeren. Fremskridtspartiet er vel at mærke helt enig med justitsministeren i det, som justitsministeren sagde for snart 1 år siden, nemlig den 3. juni 1998. Der sagde justitsministeren nogle meget kloge ord. Vi var i Fremskridtspartiet helt enige med justitsministeren, og derfor stemte vi sammen med justitsministeren imod SF's forslag om, at der skulle laves en undersøgelse af PET.

Justitsministerens argumenter dengang var jo nøjagtig lige så gyldige og vigtige og afgørende og betydningsfulde, som de er i dag. Uanset at der kan være kommet nogle andre begrundelser for, at justitsministeren nu har ændret holdning til, om der skal være en undersøgelse eller ej, så var ministerens argumenter nøjagtig lige så gyldige dengang, som de er i dag: at en undersøgelse af PET alt andet lige vil have nogle konsekvenser, som man er nødt til at forholde sig til. Det gjorde justitsministeren for knap 1 år siden. Justitsministeren har ændret holdning.

Vi har i Fremskridtspartiet til gengæld ikke ændret holdning. Vi har stadig væk den opfattelse: Der skal ikke laves nogen undersøgelse, hverken en historisk, en juridisk, en retlig eller nogen som helst anden form for undersøgelse af PET. Hvis justitsministeren selv ønsker at lave en undersøgelse, kan han gøre det, han er øverste chef for PET, men vi har i Fremskridtspartiet ingen ønske om, at der bliver lavet nogen officiel undersøgelse af PET.

For hvorfor er det, man vil lave en undersøgelse? Hvad er begrundelsen for overhovedet at lave en undersøgelse? Ja, de, der har råbt højest om, at de vil have en undersøgelse, er jo nogle borgere her i samfundet, som PET med ganske stor ret har holdt øje med. De har jo selv lagt op til, at PET skulle holde øje med dem. De har selv så stærkt appelleret til, om ikke godt PET ville holde øje med dem, at det ville være kritisabelt, hvis PET ikke havde gjort det.

Og derfor gjorde PET det. PET gjorde deres arbejde. Nu står disse samme mennesker, som igennem tiderne har været holdt øje med af PET, i kø for at få at lov til at vaske deres hænder for, hvad der er sket i fortiden. Det synes jeg ikke vi skal hjælpe dem med. De gjorde,

hvad de dengang syntes de skulle gøre. PET var forpligtet til at holde øje med, hvad det var, de foretog sig, og det gjorde de også.

Det vidste vi alle sammen godt. Vi vidste alle sammen, hvad det var for borgere her i samfundet, der havde tanker og ideer om at omstyrte det demokratiske samfund. Vi vidste alle, at PET holdt øje med dem, for det var PET's opgave. Vi vidste det alle sammen. Det var bare ikke officielt. Så spørgsmålet er: Hvorfor lave en undersøgelse? Hvad er det man forventer der kommer frem? Intet. Absolut intet vil komme frem, som vi ikke ved i forvejen. Intet. Derfor er det en helt overflødig undersøgelse.

PET har passet sit arbejde igennem mange år. Det har til tider været et besværligt arbejde. Det har ikke altid været med lige stor politisk opbakning, men her fra Fremskridtspartiet skal i hvert fald lyde en tak til PET for det arbejde, som de har udført. Og jeg vil sige, at hvis ikke PET havde udført det arbejde, så ville der absolut have været en væsentlig grund til en reaktion, og så tror jeg ikke engang, at reaktionen skulle begrænse sig til at være en kritik af PET, men også en kritik af den ansvarlige minister for området.

Virkeligheden er, fuldstændig som hr. Arne Melchior sagde det: Vi lever heldigvis i et frit, demokratisk samfund. Det er vi mange der er glade for. Vi er også mange, der er bevidste om, at hvis vi fortsat ønsker at leve i et frit, demokratisk samfund, er vi nødt til at beskytte samfundet. Man er nødt til at beskytte et frit, demokratisk samfund, for i virkeligheden er demokratiet jo sin egen værste fjende. Hvis alt bliver tilladt, hvis alt kan lade sig gøre, vil demokratiet ikke leve længe.

Desuden er der det at sige til det, at uanset hvilket resultat undersøgelsen når frem til, så vil jeg vædde hvad som helst på, at man vil komme i præcis den samme situation, som man er kommet i med Nørrebroundersøgelsen. To ting står helt lysende klart. Straks man har afrundet og færdiggjort sin undersøgelse, vil der komme nogle nye oplysninger frem. Der vil være nogle, der sidder og holder kortene tæt til kroppen, som venter på, at undersøgelsens resultat bliver offentliggjort, og straks det er det, lægger man nye kort på bordet og siger: Det var en for dårlig undersøgelse, vi kræver en ny undersøgelse. Og det skulle ikke undre mig, om det samme flertal i Folketinget vil bøje sig og sige: Så tager vi en undersøgelse mere. Præcis

som man gjorde det med Nørrebroundersøgelsen. Undersøgelse fulgte undersøgelse, osv., osv.

Det andet væsentlige, der kommer til at gøre sig gældende, er, ligesom det har gjort sig gældende med Nørrebroundersøgelsen, at fokus lynhurtigt vil flytte sig fra det, der er det relevante, og over på noget, som er knap så relevant. Man vil nemlig flytte fokus fra: Hvad var årsagen til, at man gjorde det, som man gjorde fra PET's side? Hvad var årsagen til, at PET udførte deres arbejde, tillidsfuldt udførte deres arbejde? Det, man vil fokusere på, er, hvad PET så har gjort, og hvilke metoder man har benyttet sig af for at udfylde og opfylde sin opgave. Men det vil komme til at gå præcis som med Nørrebroundersøgelsen. Dette er er en ny never ending story, og sådan er det.

Og hvad vil man opnå med det? Ja, min konklusion er, at man intet nyt vil få frem. Hvorfor så genere PET i deres nuværende arbejde? Hvorfor genere hele det, der foregår, og det, som er nødvendigt foregår, for at vi kan opretholde et frit og demokratisk samfund?

For virkeligheden er jo – og det var også det, som justitsministeren klart og tydeligt sagde for knap 1 år siden – at når først den undersøgelse går i gang, så vil PET-medarbejderne have så travlt med at fotokopiere dokumenter til undersøgelseskommissionen, at de ikke har tid til at udføre det egentlige arbejde, som de er ansat til at skulle udføre, og det betyder, at PET vil være stækket og stort set uden mulighed for at udføre sit egentlige arbejde.

Og det er præcis årsagen til, at vi i Fremskridtspartiet ikke kan acceptere, at der kommer en undersøgelse af PET, og derfor vil vi i Fremskridtspartiet stemme imod forslaget, og vi vil ikke bare undlade at stemme til ændringsforslagene, vi vil stemme imod ændringsforslagene for klart og entydigt at vise, at vi er imod enhver flig af det forslag, der foreligger.

Jann Sjursen (KRF):

Som det fremgår af betænkningen, indstiller Kristeligt Folkeparti dette lovforslag til vedtagelse med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Allerede ved førstebehandlingen gav Kristeligt Folkeparti en betinget tilslutning til regeringens forslag om en retlig undersøgelse af PET. En helt afgørende betingelse for Kristeligt Folkepartis tilslutning var og er, at der ikke blot

gennemføres en juridisk undersøgelse, men også en historisk undersøgelse. Vi ønsker at se PET's virksomhed i historisk sammenhæng. Det krav er nu blevet opfyldt på baggrund af de forhandlinger, som justitsministeren bl.a. har ført med Kristeligt Folkeparti. Jeg vil i den forbindelse gerne henvide til ændringsforslag nr. 4 herom. Og det afspejler sig også i den sammensætning, undersøgelseskommissionen får efter ændringsforslag nr. 2.

Der har været megen diskussion om det tidsmæssige perspektiv for undersøgelsen. Kristeligt Folkeparti mener, at der med det førstnævnte ændringsforslag er fundet en fornuftig balance mellem på den ene side hensynet til PET's nuværende virksomhed, som vil kunne blive hårdt ramt af en undersøgelse, der rakte helt frem til vor tid, og så på den anden side behovet for at få undersøgt de påstande om ulovlig PET-virksomhed, som på det nærmeste rækker frem til netop vor tid.

Denne balance og ønsket herom er også baggrunden for, at vi ikke kan støtte det ændringsforslag, som er stillet af Enhedslisten og SF.

Undersøgelsesperioden bliver nu med ministerens ændringsforslag fastsat til perioden fra 1945 til 1989, dog således at kommissionen har mulighed for at tage sager op efter 1989. Der er altså tale om det, jeg vil kalde en tidsgrænse med en løs bagkant.

Og hermed er den førnævnte balance mellem hensynet til PET og behovet for at få hver en sten vendt opnået, og det har for Kristeligt Folkeparti været væsentligt. Og jeg mener i virkeligheden også på baggrund af den debat, der har været her i dag, at det i høj grad imødekommer noget af den kritik, som er rettet mod lovforslaget, også ændringsforslagene, af de ordførere og deres partier, som til syvende og sidst vælger at stemme imod L 65.

Fra Kristeligt Folkepartis side vil jeg godt understrege, at vi hilser det velkommen, at undersøgelsen nu kommer. Det skylder vi efter Kristeligt Folkepartis opfattelse Politiets Efterretningstjeneste. Der er brug for, at vi nu får fup og fakta på bordet angående de mange påstande om PET. Det alene kan give Efterretningstjenesten mulighed for at gøre rent bord, præcis som det er sket i Norge.

Jeg skal derfor også beklage, at det ikke som i Norge er lykkedes at få skabt et bredt forlig om denne her sag. Det havde Politiets Efterretningstjeneste fortjent. Men mindre kan også

gøre det, og det bliver undersøgelsen ikke mindre vigtig af.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Debatten om PET har nu stået på i mere end 1 år. Den har været præget af stærke synspunkter og en sjælden grad af polarisering i holdninger og udtryksformer, sådan som det også er kommet til udtryk her ved andenbehandlingen i dag.

Nu, hvor debatten om undersøgelsen nærmer sig sin afslutning her i Folketinget, kan der være god grund til at fremhæve nogle centrale synspunkter.

Debatten startede med og har siden været præget af det, der er blevet kaldt en række afsløringer af PET og tjenestens efterlevelse af de regler og retningslinjer, der gælder for virksomheden. Man kan vurdere disse oplysningers lødighed og betydning forskelligt. Ingen kan påstå at have patent på vurderingen af, om de foreliggende oplysninger giver et tilstrækkeligt grundlag for en kommissionsundersøgelse.

Regeringen lægger i sin vurdering navnlig vægt på oplysningerne om PET's registrering af ledende partimedlemmer på venstrefløjen og om anbringelse af mikrofilm af PET's registre i USA. Efter regeringens opfattelse giver disse oplysninger anledning til så alvorlige spørgsmål, at det kan danne grundlag for en undersøgelse.

Det skal samtidig understreges, at en undersøgelse af den karakter, som regeringen foreslår, ikke betyder, at nogen er under anklage, som Venstres ordfører har sagt her i dag. Jeg har haft lejlighed til flere gange at beklage, at et klip i fjernsynet kunne give indtryk af, at nogle var sat på anklagebænken. Det var åbenbart ikke nok for Venstres ordfører. Jeg har benyttet førstebehandlingen til at sige det samme, og nu benytter jeg andenbehandlingen. Ikke desto mindre fastholdes det udtryk også i Venstres og De Konservatives betækningsbidrag. Det er åbenbart ikke muligt at trænge igennem, og det har vel heller ikke været ønsket, at der overhovedet skulle kunne flyttes noget som helst i den vurdering, den forfejlede vurdering, som her lægges til grund fra Venstres ordførers side.

Undersøgelsen vil derimod betyde, at vi får mulighed for at få en samlet og afbalanceret belysning af forholdene på efterretningsområdet under den kolde krig. Det synes jeg debatten i dag i høj grad bærer præg af at vi har behov for. For ellers har det jo i dag været myter og

ammestuehistorier, der i høj grad har været brugt til at slå hinanden oven i hovedet med.

Det kan føre til, at ulovlige eller kritisable forhold på den ene eller den anden side bliver afdækket og klarlagt, og det kan også føre til, at myter og indgroede fjendebilleder, som stadig trives både her i Folketinget og i mange kredse i øvrigt, bliver aflivet og må opgives som gammelt vraggods. Men hvad enten det bliver det ene eller det andet, er det for mig at se en meget sund proces.

Debatten om PET har i perioder haft en næsten lidenskabelig karakter. For nogle har den centrale grund til, at man har ønsket en undersøgelse, været et ønske om at få en afsløring af PET, for andre har opgøret med venstrefløjen været det centrale og det helt afgørende.

Det forslag, regeringen nu har fremsat, er præget af debatten, men med de stillede ændringsforslag lægges der op til en samlet historisk undersøgelse, der i videst muligt omfang tager hensyn til og afbalancerer de hovedsynspunkter, der har været fremme i debatten. Her er jeg ganske enig med Enhedslistens ordfører, hr. Søren Søndergaard, der siger, at regeringen bestemt ikke har bøjet sig i gruset for Enhedslisten. Vi har valgt at stille nogle ændringsforslag, som vi mener også balancerer med de kritikpunkter, som har været fremført fra Venstres og De Konservatives side, og som vi har taget til os.

Efter den hidsige debat må tiden nu være inde til at komme videre; men ingen kan vel for alvor tro, at det kan ske ved at lade alle spørgsmål og beskyldninger forblive uafklarede, som om ingenting er hændt, og bare gå videre til næste punkt på dagsordenen. Både af hensyn til det almindelige politiske klima her i landet og af hensyn til PET er der efter min opfattelse ingen vej udenom at få igangsat en samlet undersøgelse, som både er grundig, retssikkerhedsmæssigt betryggende og tillidsskabende.

Det sidste, nemlig det tillidsskabende, har også været et afgørende omdrejningspunkt for mig, som Venstres formand, hr. Anders Fogh Rasmussen, beskrev det den 15. maj 1999 i Berlingske Tidende:

»Ethvert samfund kan have behov for et opgør med fortiden. Ikke for at hænge fast i en svunden tid, men tværtimod for at tage ved lære, komme videre og se fremad. Det kan nage en nation og et folk i generationer, hvis fortidens mere eller mindre skjulte kampe og modsætninger forbliver undertrykte og ikke kom-

mer frem i dagens lys. Derfor kan det være en god idé at få skrevet beretningen om Danmark under Den Kolde Krig.«

Det er kloge ord af Venstres formand; ord som jeg helt og fuldt ud kan tilslutte mig. De ord fortjener at blive husket, og det er også derfor, jeg i dag gerne vil rette en tak til de partier, der har valgt at stå bag forslaget og påtage sig det nødvendige ansvar, sådan som Venstres og De Konservatives søsterpartier har gjort i Norge og nu også ser ud til at ville gøre i Sverige.

Der er en tendens til, at vi ønsker at få beskrevet Den Kolde Krigs historie så tæt på nutiden, at vi har sikkerhed for at få nuancerne med – også i form af udsagn fra nulevende, der kan være med til at kaste lys over ting, der ellers alene vil kunne kastes lys over gennem skriftlige kildematerialer. Vi ved, al den stund at vi taler om efterretningsvirksomhed, at det vil være væsentligt i forbindelse med at skrive Den Kolde Krigs historie – ikke alene PET's historie, men også historien om dem, der berettiget blev udsat for PET's overvågning – og det er derfor, balancen nu er skabt i lovforslaget.

Det er ikke en ensidig undersøgelse af PET; det er en undersøgelse af, om PET har evnet at overholde regler og retningslinjer, men det er også en beskrivelse af de grupperinger af ideologisk-politisk karakter, som fandtes under Den Kolde Krig, og det er et forsøg på at få kastet lys over det berettigede i, at PET interesserede sig for deres virksomhed. Det mener jeg vi gør nu.

Ved at stemme for forslaget påtager vi os et ansvar af hensyn til befolkningens ønsker om at få klarhed og gennemsigtighed, men også af hensyn til Politiets Efterretningsstjeneste, så den har en fair chance for at få lagt Den Kolde Krig bag sig og en fair chance for at kunne komme ind i det næste årtusinde, hvor Den Kolde Krig ikke skal præge Efterretningsstjenestens image.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg kan berolige med, at det er en kort bemærkning til justitsministeren.

Justitsministeren var så venlig under debatten tidligere på eftermiddagen at gøre sig umage med at forklare sit standpunkt. Det siger jeg tak for og synes til gengæld, at jeg på allerkorreste formel vil gøre det samme for vort vedkommende.

Efter det, jeg har hørt justitsministeren sige, har vi i virkeligheden et valg mellem to ting, og den situation står man jo så tit i: på den ene side at få en dybtgående og langt tilbagegående, grundig undersøgelse, og på den anden side at blive ved med at have en PET, der også kan fungere i fremtiden.

Det valg kan være svært nok, og CD ser altså sådan på det, at det er vigtigere for os at have det, som justitsministeren sagde den 3. juni i fjor, at man nok ikke kunne få, hvis man skulle lave en undersøgelse, nemlig en fortsat velfungerende PET. For os er det altså vigtigt – og vi mener, det også er det for samfundet som helhed, for alle partier og alle afskygninger af opfattelser – at vi har en velfungerende, statslig PET, at vi prioriterer den højest.

Men da vi altså ifølge justitsministeren ikke kan få begge dele, må vi altså prioritere, og vi prioriterer altså sådan, som jeg har beskrevet. Det er også forklaringen på, hvorfor vi ikke kan give vores stemme.

Justitsministeren (Frank Jensen):

Jeg håber, hr. Arne Melchior tænker over det endnu en gang, for jeg synes, at der siden de indlæg, vi tidligere har hørt fra hr. Melchior, er sket et vist ryk i positiv retning.

Hr. Arne Melchior underkender ikke det grundlag, vi nu taler om for en undersøgelse, og det er jeg glad for. Hr. Melchior bør også tænke på, at der er stillet ændringsforslag fra min side, som hr. Melchior kan stemme for, og som begrænser undersøgelsen til året 1989. Det er det, der gør, at jeg med rette kan sige, at jeg kan tage et ansvar som justitsminister for at have en aktiv efterretningsstjeneste – også i de kommende år, hvor undersøgelsen bliver udført seriøst, grundigt og inden for den retssikkerhedsmæssigt ordentlige ramme, som medarbejdere i PET i den pågældende periode fortjener.

Hvis hr. Arne Melchior vil lade tvivlens nådegave, som har været nævnt nogle gange, komme til sin ret her, kan hr. Arne Melchior fjerne den sidste rest af den argumentation, han har ført frem i dag for ikke at stemme for lovforslaget, at stemme for ændringsforslaget, som stopper undersøgelsen ved året 1989.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes, idet 12 stemte for, 54 imod; 38 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4 og 5-7 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til fornyet behandling i Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

24) Anden behandling af lovforslag nr. L 247: Forslag til lov om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje, lov for Færøerne om retsafgifter, lov om rettens pleje i Grønland, lov om statens tjenestemænd i Grønland, lov om landvæsensretter og lov om nordisk vidnepligt m.v. (Rekruttering og udnævnelse af dommere, dommerfuldmægtiges ansættelsesvilkår, dommeres bierhverv og ændringer som følge af oprettelsen af Domstolsstyrelsen m.v.).

Af justitsministeren (Frank Jensen). (Fremsat 12/5 99. Første behandling 18/5 99. Betænkning 20/5 99).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Birthe Rønn Hornbech (V):

Venstre har skrevet i betænkningen, at vi vil redegøre for vores holdning her under andenbehandling.

Når vi ikke har lagt os fast på et standpunkt i betænkningen, skyldes det, at vi er meget utilfredse med, at der ikke har været lejlighed til at gennemarbejde dette lovforslag ordentligt. Vi fik det på et helt uanstændig sent tidspunkt, og det blev nærmest lukket for spørgsmål dagen efter, og det er vi stærkt utilfredse med. Vi er også stærkt utilfredse med, at der bliver fremsat et forslag, hvor man kan se, at regeringen ikke er enig med Færøerne. Det ændrer man ganske vist hurtigt bagefter, men det er jo også en form for dårlig planlægning.

Men at ministeriet ikke kan planlægge ordentligt, skal selvfølgelig ikke gå ud over Grønland og Færøerne, og jeg kan derfor meddele, at Venstre kan stemme for lovforslaget med de af ministeren stillede ændringsforslag, men at vi ikke kan stemme for Fremskridtspartiets ændringsforslag.

Peter Skaarup (DF):

I Dansk Folkeparti er vi i lighed med fru Birthe Rønn Hornbech fra Venstre af den opfattelse, at det er meget sent, at Folketinget bliver præsenteret for et sådant lovforslag med alle de tekniske problemer, der lå i forslaget. Det giver os, som vi også gjorde under førstebehandlingen, anledning til at kritisere her fra Folketingets talerstol, og det er vores opfattelse, at man bør gøre det bedre næste gang.

Derudover vil vi gerne tilkendegive, at vi på baggrund af den udvikling, der er sket med forslaget, vil ende med at sige ja til forslaget. Det hænger også sammen med vores stemmeafgivning i forbindelse med den uafhængige Domstolsstyrelse, hvor vi hele tiden har været af den opfattelse, at det skulle være en styrelse, som var uafhængig af Justitsministeriet, og det er jo så positivt, at det også kommer til at gælde for Færøerne og Grønland.

Så skal jeg også sige, at med hensyn til ændringsforslagene vil vi gerne stemme for de af justitsministeren stillede ændringsforslag og også for de af Fremskridtspartiet stillede ændringsforslag. Det hænger sammen med, at vi også hele tiden har været af den opfattelse, at det er problematisk, at nogle dommere har en række hverv ved siden af. Vi mener, at dom-